

**STRATEGIJA VANJSKE
POLITIKE CRNE GORE
2026–2029.**

PREDLOG

SADRŽAJ

UVOD	5
Razlozi za donošenje strateškog dokumenta.....	5
Metodologija.....	5
Pozicioniranje u strateškom okviru Crne Gore.....	6
Orodnjenost strateškog dokumenta.....	7
Procjena uticaja na životnu sredinu.....	8
ORGANIZACIONA KULTURA U FUNKCIJI VANJSKE POLITIKE	10
MISIJA.....	11
VIZIJA.....	11
VRIJEDNOSTI.....	11
ANALIZA STANJA	13
Zainteresovane strane.....	13
Analiza PESTLE.....	14
Analiza SWOT.....	15
Strateški cilj 1: Crna Gora članica Evropske unije	18
1.1. Spremnost za članstvo u Evropskoj uniji.....	18
1.2. Dosljedno sprovođenje politika Evropske unije.....	19
Strateški cilj 2: Crna Gora kredibilna NATO članica, faktor mira i stabilnosti	22
2.1. Jačanje otpornosti na bezbjednosne izazove.....	22
2.2. Doprinosa kolektivnoj odbrani, miru i stabilnosti na temeljima međunarodnog prava.....	24
Strateški cilj 3: Unapređenje ekonomske saradnje s inostranstvom na temeljima vladavine prava i održivog razvoja	27
3.1. Doprinosa pozicioniranju Crne Gore kao konkurentne investicione destinacije u evropskom i globalnom ekonomskom prostoru.....	28
3.2. Doprinosa internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije.....	29
3.3. Jačanje partnerstva s dijasporom-iseljenicima kroz prenos znanja, iskustva i kapitala.....	30
Strateški cilj 4: Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore na temeljima slobode, demokratije, vladavine prava i ljudskih prava i rodne ravnopravnosti	32
4.1. Zalaganje za poštovanje ljudskih prava i sloboda, rodnu ravnopravnost i inkluziju.....	32
4.2. Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države.....	34
4.3. Jačanje odnosa, uticaja i uloge Crne Gore u regionu, na principima dobrosusjedstva, međusobnog uvažavanja i vizije zajedničke budućnosti u Evropskoj uniji i NATO.....	34
4.4. Zalaganje za međunarodni poredak zasnovan na međunarodnom pravu.....	35

Strateški cilj 5: Profesionalna služba vanjskih poslova koja zastupa interese Crne Gore u međunarodnim odnosima.....	38
5.1. Optimizacija službe vanjskih poslova.....	38
5.2. Kompetentna služba vanjskih poslova usmjerena na rezultate rada	39
5.3. Unaprijeđena efikasnost rada kroz standardizaciju i digitalizaciju radnih procesa.....	40
5.4. Jačanje vidljivosti, transparentnosti i povjerenja u rad službe vanjskih poslova	41
MONITORING, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE	44
KOMUNIKACIJA S JAVNOŠĆU O CILJEVIMA I OČEKIVANIM UČINCIMA STRATEŠKOG DOKUMENTA	46
PRILOZI.....	48
Prilog 1: Usklađenost Strategije vanjske politike s drugim sektorskim strategijama	48
Prilog 2: Usklađenost Strategije s procesom evropske integracije i ključnim politikama Evropske unije	56
Prilog 3: Detaljna PESTLE analiza.....	59

LISTA SKRAĆENICA

A5 – Američko-jadranska povelja
BDP – Bruto domaći proizvod
BND – Bruto nacionalni dohodak
CEDEM – Centar za demokratiju i ljudska prava
CDT – Centar za demokratsku tranziciju
DKP – Diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu
EU – Evropska unija
IBAR – Izvještaj o ispunjenosti privremenih mjerila za pregovaračka poglavlja 23 i 24
ILGA – Međunarodno udruženje LGBTI osoba za evropski region
MVP – Ministarstvo vanjskih poslova
MEP – Ministarstvo evropskih poslova
MJU – Ministarstvo javne uprave
MO – Ministarstvo odbrane
MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova
NATO – Sjevernoatlantski savez
NSOR – Nacionalna strategija održivog razvoja
OEBS – Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
RACVIAC – Centar za bezbjednosnu saradnju
RSBUN – Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija
SDG – Ciljevi održivog razvoja
SE – Savjet Evrope
SEDM – Sastanci ministara odbrane jugoistočne Evrope
UN – Ujedinjene nacije
UNDP – Program Ujedinjenih nacija za razvoj
ZBOP – Zajednička bezbjednosna i odbrambena politika Evropske unije
ZVBP – Zajednička vanjska i bezbjednosna politika Evropske unije

Uvod

Uspješno vođenje vanjske politike Crne Gore zahtijeva proaktivan, planski i koordinisan pristup.

UVOD

Razlozi za donošenje strateškog dokumenta

Vanjska politika predstavlja jednu od najuspješnijih oblasti djelovanja Crne Gore od obnove nezavisnosti. Deklaracijom nezavisne Republike Crne Gore (2006) i Ustavom Crne Gore (2007), država je jasno definisala svoje vanjskopolitičko opredjeljenje zasnovano na evropskoj i evroatlantskoj integraciji, razvoju dobrosusjedskih odnosa, te jačanju regionalne i multilateralne saradnje. Na toj osnovi ostvareni su značajni i međunarodno prepoznati rezultati, uključujući članstvo u UN, NATO, kao i sticanje statusa kandidata za članstvo u EU.

Međunarodno okruženje u kojem Crna Gora danas djeluje karakterišu rastuće globalne nestabilnosti, izazovi za evropsku i međunarodnu bezbjednost, jačanje geopolitičkih i ekonomskih pritisaka, kao i sve češća kršenja međunarodnog prava, demokratskih standarda i ljudskih prava. U takvim okolnostima, uspješno vođenje vanjske politike zahtijeva **proaktivan, planski i koordinisan pristup**, zasnovan na sposobnosti da se blagovremeno prepoznaju budući trendovi, prilike i izazovi, te da se njima upravlja na način koji jača otpornost društva i međunarodni položaj države.

Polazeći od navedenog, prepoznata je potreba za donošenjem jedinstvenog planskog dokumenta koji će obezbijediti usmjerenje, kontinuitet, međuinstitucionalnu koordinaciju i odgovornost u sprovođenju vanjskopolitičkih prioriteta. Period na koji se ovaj strateški dokument odnosi poklapa se s periodom kad se očekuje da Crna Gora od države kandidata postane država članica EU, što je potvrda reformskog procesa zasnovanog na poštovanju evropskih vrijednosti. Cilj Strategije vanjske politike Crne Gore za period 2026–2029. jeste da dodatno unaprijedi postojeće vanjskopolitičko djelovanje države i osigura koordinisan pristup u zaštiti interesa Crne Gore u međunarodnim odnosima.

Ovaj dokument obuhvata pregled ciljeva, oblasti i mjera od značaja za ostvarivanje utvrđenih vanjskopolitičkih prioriteta Crne Gore, uz pripadajući akcioni plan za njeno sprovođenje, a uspostavljeni strateški okvir doprinijeće usmjeravanju i koordinaciji postizanja mjerljivih rezultata u narednom četvorogodišnjem periodu.

Metodologija

U pripremi predloga Strategije vanjske politike 2026–2029, korišćena je Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja strateških dokumenta koju je, u skladu sa Uredbom o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja strateških dokumenta, usvojila Vlada Crne Gore.

Imajući u vidu da se Strategija vanjske politike Crne Gore prvi put priprema na ovaj način, poseban **akcenat je stavljen na proces** kako bi se obezbijedio njegov kontinuitet. Proces je zasnovan na sedam ključnih principa, i to: **princip usklađenosti** što podrazumijeva međusobnu usaglašenost strateških i planskih dokumenata, kao i usaglašenost s Ustavom, međunarodnim ugovorima, procesom pristupanja EU; **princip finansijske održivosti** – podrazumijeva poštovanje finansijskih ograničenja definisanih srednjoročnim i godišnjim budžetskim okvirom; **princip odgovornosti** što podrazumijeva određivanje odgovornih institucija za sprovođenje, kako bi se pravovremeno sprovodile dogovorene aktivnosti, odnosno reagovalo na promijenjene okolnosti; **princip saradnje nadležnih organa** koji se odnosi na obavezu saradnje među resorima u dijelu

planiranja, koordinacije i sprovođenja strateških dokumenta, s posebnim akcentom na komunikaciju među resorima; **princip transparentnosti** koji podrazumijeva izradu strateških dokumenta u konsultaciji s različitim zainteresovanim stranama, što doprinosi kvalitetu dokumenta, ali i društvenoj koheziji, osjećaju zajedničkog interesa za ostvarenje cilja, razumijevanju potreba i povećanju povjerenja u institucije; **princip kontinuiteta planiranja javnih politika** što podrazumijeva da novi strateški dokument bude zasnovan na dokumentima koja su mu prethodila, odnosno da se uzmu u razmatranje već postignuti učinci javnih politika u određenoj oblasti; **princip ekonomičnosti i racionalnog planiranja** što podrazumijeva da se u procesu planiranja obuhvati i stepen ljudskih, finansijskih, materijalnih resursa koje je potrebno obezbijediti.

Posebna pažnja posvećena je **orodnjavanju strateškog dokumenta**, polazeći od razumijevanja da međunarodni politički, bezbjednosni, ekonomski i društveni procesi ne utiču jednako na žene i na muškarce, kao ni na sve društvene grupe, te da većina tema koje se uređuju ovim strateškim dokumentom ima rodnu dimenziju. Rodna perspektiva uzeta je u obzir i prilikom definisanja ciljeva, mjera i indikatora, kao i procesa sprovođenja, monitoringa i evaluacije. Istovremeno, vođeno je računa o uravnoteženoj zastupljenosti žena i muškaraca u radnim tijelima u svim fazama pripremnog procesa.

Na temelju ustavnog određenja Crne Gore kao ekološke države, posebno mjesto u strateškom dokumentu pripada ciljevima vezanim za **očuvanje životne sredine**, što je prepoznato kroz nastavak konstruktivnog doprinosa Crne Gore međunarodnim naporima za zaštitu životne sredine i održivi razvoj crnogorskog društva.

Pozicioniranje u strateškom okviru Crne Gore

Usklađenost Strategije vanjske politike 2026–2029. s važećim strateškim okvirom sagledava se kroz povezanost njenih prioriteta s međunarodnim obavezama, savezničkim i evropskim strateškim pravcima, regionalnim inicijativama i nacionalnim razvojnim dokumentima. U tom kontekstu, sinhronizacijom strateških opredjeljenja potvrđuje se kontinuitet vanjskopolitičkog djelovanja Crne Gore kroz posvećenost multilateralizmu, članstvu u NATO, procesu pristupanja Evropskoj uniji, regionalnoj saradnji, održivom razvoju, vladavini prava, bezbjednosti i zaštiti ljudskih prava.

UN okvir obuhvata Agendu 2030 i Okvir saradnje UN za održivi razvoj 2023–2027, kao i ciljeve održivog razvoja (SDG's). Taj okvir potvrđuje opredjeljenje Crne Gore da vanjsku politiku zasniva na principima multilateralizma, održivog razvoja, mira, ljudskih prava i međunarodne saradnje.

NATO strateški okvir zasniva se na NATO Strateškom konceptu iz 2022. godine. Taj dokument predstavlja značajan oslonac za vanjskopolitičko djelovanje Crne Gore u oblasti odbrane i bezbjednosti, jačanja otpornosti, odbrane demokratskih vrijednosti i odgovora na savremene bezbjednosne izazove.

Okvir EU čine EU strateška agenda 2024–2029, Prioriteti Evropske komisije 2024–2029, Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2026–2027, Reformska agenda 2024–2027, Strategija informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2023–2026, Strategija reforme pravosuđa 2024–2027. i Strategija za borbu protiv korupcije 2024–2028. Taj okvir posebno je značajan jer evropska integracija predstavlja ključni vanjskopolitički prioritet Crne Gore i osnov

je za sprovođenje reformi, jačanje vladavine prava, demokratskih institucija i za usklađivanje s politikama Evropske unije.

Regionalni okvir obuhvata Strategiju jugoistočne Evrope SEE 2030, Zelenu agendu za Zapadni Balkan i Zajedničko regionalno tržište 2025–2028. Kroz ovaj okvir naglašava se važnost dobrosusjedskih odnosa, regionalne stabilnosti, ekonomske povezanosti, zelene tranzicije i aktivnog učešća Crne Gore u regionalnim inicijativama.

Nacionalni okvir obuhvata vertikalnu i horizontalnu usklađenost s važećim strateškim i planskim dokumentima Crne Gore. Time se obezbjeđuje da vanjskopolitički prioriteti budu logički uvezani s unutrašnjim procesima, razvojnim politikama, bezbjednosnim interesima i sektorskim ciljevima države.

U okviru vertikalne usklađenosti, relevantni su Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine, Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024–2027, Fiskalna strategija Crne Gore 2024–2027, Smjernice makroekonomske i fiskalne politike 2023–2026, Program ekonomskih reformi Crne Gore 2026–2028, Industrijska politika 2024–2028, Strategija nacionalne bezbjednosti, Strategija odbrane i Strategija implementacije Rezolucije SBUN 1325 – Žene, mir i bezbjednost 2024–2027. Ti dokumenti ukazuju na potrebu da se vanjskopolitički ciljevi povežu s generalnim političkim, razvojnim, ekonomskim, bezbjednosnim i odbrambenim prioritetima Crne Gore.

U okviru horizontalne usklađenosti, relevantni su Strategija reforme javne uprave 2022–2026, Strategija digitalne transformacije 2022–2026, Strategija sajber bezbjednosti 2022–2026, Strategija integrisanog upravljanja granicom 2025–2028, Strategija za interkulturalizam i društvenu koheziju 2025–2028, Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026–2030, Strategija LGBTI 2024–2028, Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027, Strategija razvoja turizma 2022–2025, Strategija razvoja nacionalnog brenda 2022–2026. i Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći Crne Gore 2026–2028. Ovaj segment pokazuje povezanost Strategije vanjske politike sa sektorskim politikama koje imaju vanjskopolitičku dimenziju, naročito u oblastima javne uprave, digitalizacije, sajber bezbjednosti, upravljanja granicom, društvene kohezije, saradnje s dijasporom, zaštite ljudskih prava, turizma, nacionalnog brenda i međunarodne razvojne saradnje.

Detaljnije informacije o usklađenosti Strategije vanjske politike 2026–2029. s važećim strateškim okvirom i procesom evropske integracije date su u prilogima 1 i 2.

Orodnjenost strateškog dokumenta

Orodnjavanju strateškog dokumenta posvećena je dužna pažnja, kako s aspekta procesa, vodeći računa o balansu lica u radnim tijelima, tako i u pogledu sagledavanja rodne dimenzije predložene vanjske politike. U sadržajnom smislu, rodna dimenzija sagledavana je kroz analizu stanja, definisanje strateških i operativnih ciljeva, kao i kroz uspostavljanje indikatora koji omogućavaju praćenje efekata politika na žene i muškarce.

S aspekta procesa, zastupljenost žena i muškaraca u okviru radne grupe koja je koordinirala procesom bila je na jednakom nivou (od osam članova, četiri su bile žene), dok je u međuresornoj Radnoj grupi zastupljenost žena bila 63%, a muškaraca 37%.

Radi potpunog integrisanja rodne perspektive u sadržaj Strategije vanjske politike, u saradnji s UNDP, pripremljene su dvije studije koje daju analizu postojećeg sistema, politika i praksi uz set preporuka za integrisanje rodni pitanja kako u dijelu unapređenja rada diplomatske službe, tako i u strateško usmjeravanje vanjske politike Crne Gore. Korišćeni su i rezultati analize UNDP o percepcijama o rodnoj ravnopravnosti u službi vanjskih poslova, koja je dio šire analize rađene na nivou cjelokupne javne uprave u Crnoj Gori. Rezultati studija i preporuka integrisani su u dijelu analize stanja, strateških ciljeva i indikatora i reflektovani su u akcionom planu, čime se doprinosi dosljednom, inkluzivnom i djelotvornom sprovođenju vanjske politike.

Procjena uticaja na životnu sredinu

Strategija vanjske politike ne predviđa aktivnosti koje bi mogle imati neposredan uticaj na životnu sredinu. Njeno djelovanje u ovoj oblasti usmjereno je na jačanje međunarodnog doprinosa Crne Gore zaštiti životne sredine, odgovoru na klimatske promjene, održivom razvoju i zelenoj tranziciji, u skladu sa obavezama koje proizilaze iz članstva u multilateralnim organizacijama, procesa pristupanja Evropskoj uniji i učešća u regionalnim inicijativama.

Ovakvo usmjerenje konkretizovano je operativnim kojim je predviđeno zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države. Njegovim sprovođenjem Crna Gora će nastojati da na međunarodnom planu snažnije zastupa pitanja klimatske otpornosti, očuvanja prirodnih resursa i ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, uključujući obaveze povezane sa Agendom 2030, Zelenom agendom za Zapadni Balkan i Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine.

Organizaciona kultura

Organizaciona kultura je svojevrсни „nevidljivi sistem“ koji usmjerava ponašanje pojedinaca i timova, utiče na kvalitet rada i određuje kako organizacija funkcioniše u praksi.

ORGANIZACIONA KULTURA U FUNKCIJI VANJSKE POLITIKE

Organizaciona kultura predstavlja skup vrijednosti, uvjerenja, normi i obrazaca ponašanja koji oblikuju način na koji zaposleni rade, komuniciraju i donose odluke. Kao svojevrsan „nevidljivi sistem“, usmjerava ponašanje pojedinaca i timova, utiče na kvalitet rada i određuje kako institucija funkcionira u praksi. Organizaciona kultura ne nastaje spontano, već se dugoročno i svjesno gradi i njeguje kroz svakodnevno djelovanje, uspostavljena očekivanja i razumijevanje svrhe postojanja institucije. Organizaciona kultura podrazumijeva stvaranje podsticajnog i inkluzivnog radnog okruženja i promovisanje jednakih mogućnosti, međusobnog uvažavanja i profesionalnog okruženja u kojem se prepoznaju i uvažavaju različite perspektive i iskustva zaposlenih, uz ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim segmentima rada i profesionalnog razvoja.

U službi vanjskih poslova, izgradnja snažne, stabilne i na vrijednostima utemeljene organizacione kulture ima poseban značaj. Ona direktno utiče na ponašanje zaposlenih, kvalitet donošenja odluka i ukupnu uspješnost vođenja vanjske politike. Jasno razumijevanje svrhe institucije, njenog dugoročnog pravca i vrijednosti kojima se rukovodi presudno utiče na stepen profesionalnog integriteta i odgovornosti u međunarodnoj areni. Precizno definisana i njegovana organizaciona kultura doprinosi stabilnosti i otpornosti službe vanjskih poslova, čak i u uslovima promjena, kriza i spoljašnjih izazova. Istovremeno, kad je nedvosmisleno utvrđena, jača prepoznatljivost službe, kredibilitet države i povjerenje međunarodnih partnera, te povećava ukupnu efikasnost u ostvarivanju vanjskopolitičkih ciljeva.

U kontekstu strategije vanjske politike, čak i najkvalitetnije osmišljena strategija ne može se uspješno sprovesti ukoliko je kultura organizacije ne podržava. Zato su kontinuirana izgradnja i njegovanje profesionalne i vrijednostima vođene organizacione kulture od ključnog značaja za uspješno sprovođenje svake strategije, a posebno strategije vanjske politike, koja zahtijeva visok nivo jedinstva, posvećenosti i jasnu viziju budućnosti.

Imajući u vidu navedeni značaj organizacione kulture, paralelno s procesom strateškog planiranja sproveden je i sveobuhvatan proces definisanja misije, vizije i vrijednosti službe vanjskih poslova. Kroz radionice, fokusne grupe i strukturirane upitnike, zaposleni u službi vanjskih poslova imali su priliku da aktivno učestvuju u sagledavanju postojeće organizacione kulture, ali i da artikuliraju željene promjene. Na osnovu stavova zaposlenih u službi vanjskih poslova, kao i vrijednosti duboko ukorijenjenih u društveni identitet Crne Gore, te poštovanja evropskih vrijednosti, definisane su usaglašene izjave koje treba da služe kao kompas za dalji razvoj službe vanjskih poslova. U tom smislu, unapređenje organizacione kulture podrazumijeva kontinuirano jačanje svijesti o značaju ravnopravnosti i inkluzije, kao i primjenu standarda koji doprinose transparentnom, odgovornom i profesionalnom radu službe vanjskih poslova.

Kao rezultat tog procesa, organizaciona kultura službe vanjskih poslova utemeljena je na tri međusobno povezana elementa: misiji, viziji i vrijednostima.

Misija definiše svrhu postojanja institucije, za koga ona radi, koji su njeni osnovni zadaci i kakav doprinos želi ostvariti. **Vizija** ukazuje na dugoročni pravac djelovanja. **Vrijednosti**, kao treći stub, određuju način na koji se misija i vizija ostvaruju u svakodnevnom radu – kroz konkretna ponašanja, međuljudske odnose i donošenje odluka.

Zajednički cilj ovih elemenata jeste da povežu zaposlene, jačaju osjećaj pripadnosti i usmjeravaju djelovanje službe vanjskih poslova ka zajedničkim ciljevima.

MISIJA

Zastupamo interese Crne Gore u međunarodnim odnosima, doprinoseći bezbjednosti, prosperitetu i ugledu.

VIZIJA

Za Crnu Goru. Dio Evrope, otvoreni ka svijetu.

VRIJEDNOSTI

Sloboda.

Sloboda je temelj identiteta Crne Gore – obaveza da odgovorno promišljamo, odlučujemo i stvaramo za suverenu i nezavisnu Crnu Goru.

Znanje.

Znanje je osnov profesionalne diplomatske službe i ključ kompetentnog i proaktivnog zastupanja interesa Crne Gore u svijetu.

Čast.

Čast je duboko utkana u crnogorsko društveno biće – osjećaj ponosa i odanosti u predstavljanju Crne Gore i obaveza da odnose s drugima gradimo na integritetu, povjerenju i poštovanju.

Pravda.

Pravda je stub povjerenja i pravičnosti, a podrazumijeva dosljedno poštovanje prava i međunarodnog poretka zasnovanog na pravilima.

Sloga.

Sloga je snaga koja omogućava ostvarivanje ciljeva koji nadilaze pojedinačne interese i spremnost da, ujedinjeni u različitosti, zastupamo interese Crne Gore.

Analiza stanja

Uspješnost vanjskopolitičkog djelovanja Crne Gore zavisice umnogome od sposobnosti kvalitetne prognoze trendova i upravljanja promjenama na način koji jača međunarodni položaj države.

ANALIZA STANJA

Prilikom izrade analize stanja, rukovodeći se principima transparentnosti i saradnje, sprovedene su brojne konsultacije sa zainteresovanim stranama, kako internim tako i eksternim, radi boljeg razumijevanja trenutnog stanja, šansi i izazova, te ciljeva vanjske politike. Razmatrani su i međunarodni trendovi koji oblikuju globalne odnose i utiču na položaj Crne Gore, uz primjenu elemenata strateškog predviđanja, kako bi se anticipirali i mogući budući scenariji.

Zainteresovane strane

Analiza zainteresovanih strana sprovedena je da bi se identifikovali ključni akteri koje je bilo potrebno uključiti u proces izrade strateškog dokumenta, kao i radi razumijevanja svih različitih percepcija trenutnog stanja, šansi i izazova, te prioriteta u oblasti vanjske politike. Zainteresovane strane podijeljene su na interne i eksterne, u zavisnosti od njihove institucionalne uloge i stepena formalne uključenosti u proces.

Interne zainteresovane strane obuhvatile su aktere unutar sistema državne uprave koji imaju direktnu nadležnost i odgovornost u kreiranju i sprovođenju vanjske politike. Tu su, prije svih, prepoznati zaposleni u službi vanjskih poslova, ali i zaposleni u drugim organima državne uprave, kao i predstavnici drugih relevantnih subjekata, poput Privredne komore Crne Gore, Agencije za investicije i Zajednice opština Crne Gore. Interne zainteresovane strane bile su uključene u sve faze procesa planiranja, počev od sagledavanja trenutnog stanja vanjske politike, prepoznatih izazova i uočenih prilika za unapređenje međunarodnog položaja države, preko razumijevanja uloge službe vanjskih poslova, do definisanja strateških i operativnih ciljeva, s pripadajućim indikatorima i aktivnostima neophodnim za njihovu realizaciju.

Eksterne zainteresovane strane obuhvatile su aktere izvan sistema državne uprave koji posjeduju relevantno znanje, iskustvo i ekspertizu u oblasti vanjske politike, ali nijesu institucionalno uključeni u proces planiranja. Imajući u vidu da nije bilo odziva na Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti u početnoj fazi procesa, kao ni na Javni poziv za uključivanje predstavnika nevladinih organizacija u rad međuresorne radne grupe, organizovane su ciljane konsultacije sa stručnom javnošću. Konsultacije su obuhvatile, između ostalog, bivše rukovodiocice službe vanjskih poslova, predstavnike nevladinih organizacija, akademske i privredne zajednice. Uključivanje tih aktera bilo je važno da bi se stekao uvid u njihovo viđenje trenutnog stanja vanjske politike, i radi identifikovanja alternativnih perspektiva, dugoročnih šansi i potencijalnih rizika. Poseban akcenat stavljen je na ekspertsko znanje, analize, istraživanja i stečena iskustva.

Uključivanje zainteresovanih strana omogućilo je sagledavanje različitih perspektiva o vanjskoj politici, pri čemu su interni akteri imali veći stepen institucionalnog uvida, dok su eksterne zainteresovane strane doprinijele širem i kritičkom pogledu. Kombinacijom kvalitativnih i kvantitativnih metoda, kao i uporednih iskustava, stvorena je osnova za bolje razumijevanje trenutnog stanja, te za prepoznavanje ključnih šansi i izazova razmatranih u daljem toku izrade predloga Strategije vanjske politike.

Analiza PESTLE¹

PESTLE analiza obuhvatila je razmatranje političkih, ekonomskih, socijalnih, tehnoloških, pravnih i ekoloških trendova koji utiču na vanjsku politiku, te kombinovanjem s elementima strateškog predviđanja anticipirala moguće scenarije koji će dominantno uticati na međunarodno okruženje.

P (*Political/Politički*). Savremeni međunarodni odnosi karakterišu se sve izraženijim redefinisanjem pravila na kojima se zasniva poredak utemeljen nakon II svjetskog rata, nazadovanjem demokratije, uz slabljenje uloge poslijeratnih međunarodnih institucija i mehanizama kolektivnog odlučivanja, što nameće potrebu prilagođavanja novim geopolitičkim realnostima. Pojava i jačanje populističkih pokreta i autoritarizma u brojnim državama dovode do porasta izolacionizma, smanjenja podrške međunarodnoj saradnji i distanciranju od univerzalnih vrijednosti demokratije i vladavine prava i ljudskih prava, naročito onih koji se tiču žena, ali i ranjivih grupa, uključujući djecu, pripadnike LGBTIQ+, romske populacije i druge, što zahtijeva adekvatno sagledavanje ovih trendova u vanjskopolitičkom djelovanju. Pad kvaliteta globalnog liderstva dodatno usložnjava međunarodni kontekst, dok kriza multilateralizma ozbiljno utiče na efikasnost i legitimitet međunarodnih organizacija.

E (*Economical/Ekonomski*). Globalna ekonomska kretanja sve više odražavaju tendenciju protekcionizma, trgovinskih tenzija i odustajanja od osnovnih načela liberalne misli na kojima su počivali dosadašnji oblici globalizacije. Trgovinski sporovi i fragmentacija tržišta usporavaju međunarodnu ekonomsku saradnju i smanjuju investicionu predvidljivost posebno za otvorene ekonomije. Kriza multilateralnih ekonomskih i finansijskih institucija dodatno ograničava dostupnost razvojne podrške i podsticajnih kreditnih linija. To generiše i pritisak na pozitivne politike u dijelu ekonomskog osnaživanja žena i ranjivih grupa. Zavisnost nacionalne ekonomije od turizma (oko četvrtine BDP-a), koncentracija stranih direktnih investicija iz ograničenog broja država, kao i činjenica da zbog korišćenja eura ne postoji mogućnost za sopstvenu monetarnu politiku predstavljaju ograničavajuće okolnosti i Crnu Goru čine ekonomski izloženom eksternim šokovima.

S (*Social/socijalni*). Negativna demografska kretanja, uključujući starenje stanovništva i odliv kvalifikovane radne snage, značajno utiču na održivost nacionalnih sistema i na dugoročne razvojne planove. Istovremeno, povećani migracioni pritisci, izazvani kombinacijom oružanih sukoba i ekonomske nejednakosti, postaju trajan izazov u međunarodnim odnosima. Na širu društvenu koheziju negativno utiče više faktora koji predstavljaju trend na međunarodnom nivou. Rastuće socio-ekonomske nejednakosti, sve osjetniji politički pritisci na nezavisnost pravosudnih instanci, ograničenja medijskih sloboda i sužavanje prostora za rad organizacija civilnog društva, podrivaju povjerenje građana u institucije i demokratske procese, te doprinose isključenosti značajnog postotka društva, naročito mladih, iz javnog prostora. Svi ti procesi imaju direktne i indirektno posljedice po sigurnost i stabilnost unutrašnjeg društvenog tkiva kao i na inkluziju, ravnopravnost i učešće u društvenim i političkim procesima, i postavljaju vanjskoj politici imperativ redefinisanja politika u skladu s novim realnostima i globalnim zahtjevima.

T (*Technological/Tehnološki*). Brzi napredak tehnologije, posebno u oblasti vještačke inteligencije, digitalizacije i automatizacije, uz diferencirane efekte na različite društvene grupe, uključujući i rodne aspekte pristupa i korišćenja digitalnih resursa, fundamentalno mijenja karakter

¹ Detaljna PESTLE analiza dostupna je u prilogu 3.

međunarodnih odnosa i zahtijeva reviziju tradicionalnih pristupa diplomatiji i bezbjednosti. Savremeni oblici hibridnog ratovanja, uključujući sajber napade i algoritamski vođene kampanje dezinformacija i instrumentalizaciju digitalnih platformi, predstavljaju značajnu prijetnju nacionalnoj sigurnosti, demokratskim procesima i institucijama, uključujući izbore. Za države poput Crne Gore, ubrzani razvoj vještačke inteligencije i digitalnih platformi stvara specifičnu ranjivost – ograničeni kapaciteti za razvoj sopstvene digitalne infrastrukture, zavisnost od infrastrukture trećih strana, te disproporcionalna izloženost kampanjama dezinformacija u srodnim jezičkim i informativnim prostorima. Istovremeno, tehnološki razvoj za države veličine Crne Gore otvara mogućnost da kroz strateško pozicioniranje u specifičnim tehnološkim nišama – poput digitalne otpornosti, regulatornih inovacija ili primjene novih tehnologija u javnoj upravi – ostvare uticaj koji nadilazi njihovu veličinu. Sposobnost valorizacije novih i disruptivnih tehnologija (EDT) postaće jedan od ključnih faktora strateške konkurentnosti u narednom periodu.

L (Legal/Pravni). Povreda međunarodnog prava u različitim sferama postaje sve prisutnija, uz izraženu tendenciju selektivne primjene i političkog uslovljavanja. Nepoštovanje međunarodnih ugovora i nekažnjivost dodatno podriva pravnu sigurnost i međunarodni poredak zasnovan na pravilima. Takvi procesi direktno utiču na poziciju i mogućnost država da efikasno ostvaruju svoje interese u okviru međunarodnog pravnog sistema, te naglašavaju potrebu za principijelnim i koherentnim vanjskopolitičkim djelovanjem.

E (Ecological/Ekološki). Klimatske promjene sve izraženije utiču na međunarodnu bezbjednost, ekonomsku stabilnost i migracije, s disproporcionalnim efektima koji dodatno mogu produbiti postojeće društvene i rodne nejednakosti, posebno u ranjivim područjima. U mnogim državama, primjetno je slabljenje političke posvećenosti klimatskoj agendi, što ozbiljno usporava globalne napore za upravljanje klimatskim promjenama. Takvi procesi sve više oblikuju međunarodne odnose, jer pitanja energetske tranzicije, pristupa resursima određenih društvenih grupa, uključujući žene, i klimatskih migracija jesu važni elementi vanjske politike.

Analiza SWOT

Na osnovu sveobuhvatnih razmatranja, uključivanjem zainteresovanih strana, te anticipiranjem trendova koji mogu uticati na vanjsku politiku, izvršena je **prioritizacija**, koja je uzela u obzir i dostupna sredstva i resurse. Identifikovane su ključne snage vanjske politike Crne Gore, odnosno oblasti u kojima postoji prostor za dodatno unapređenje, prilike koje nudi međunarodno okruženje te izazovi koji mogu uticati na djelovanje u narednom periodu.

S (Strengths/Snaga). Vanjska politika Crne Gore počiva na jasno definisanim prioritetima, što omogućava usmjereno djelovanje na međunarodnoj sceni. Članstvo u NATO-u pozicionira državu kao pouzdanog i odgovornog saveznika koji aktivno doprinosi kolektivnoj bezbjednosti i stabilnosti regiona Zapadnog Balkana. Istovremeno, Crna Gora je u potpunosti usklađena sa ZVBP, a njen kredibilitet potvrđuje i spremnost da preuzme obaveze budućeg članstva i doprinese zajedničkim ciljevima. Aktivno učešće u multilateralnim organizacijama i dugogodišnja posvećenost zalaganju za ljudska prava, rodnu ravnopravnost i održivi razvoj, dodatno jačaju međunarodni ugled države. Manja struktura nacionalne diplomatske službe omogućava veću fleksibilnost i agilnost i brže reagovanje.

W (Weaknesses/Slabosti). Iako vanjska politika Crne Gore ostvaruje vidljive rezultate, postoji prostor za dodatno institucionalno, strateško i operativno usklađivanje. Sveobuhvatniji strateški pristup i snažnija međuinstitucionalna koordinacija, obezbijedili bi bolji fokus u oblikovanju i

ostvarivanju vanjskopolitičkih ciljeva i povećan stepen odgovornosti. Jačanje koordinacije među nadležnim institucijama doprinijelo bi usklađenijem nastupu i većoj konzistentnosti poruka u svim oblastima koje Crna Gora upućuje međunarodnim partnerima. Postoje mogućnosti za šire geografsko pozicioniranje, posebno prema regionima izvan evroatlantskog i evropskog prostora, gdje bi aktivnije diplomatsko prisustvo kao i ojačan angažman kroz multilateralne kanale aktivne u predmetnim regionima moglo otvoriti novi prostor za političku, ekonomsku i kulturnu saradnju.

O (*Opportunities/Šanse*). Izmijenjeni globalni kontekst povećava prostor za aktivniji doprinos unutar multilateralnih okvira, ali i prostor za jačanje bilateralne saradnje. Razvoj ekonomskih politika otvara nove mogućnosti za osnaživanje partnerstava, kako u ekonomiji tako i u oblastima bezbjednosne saradnje, uključujući i borbu protiv kriminala i ilegalnih migracija. Dodatno, ubrzani tehnološki razvoj predstavlja šansu za pozicioniranje na globalnoj sceni. Jačanje međunarodne saradnje otvara dodatne mogućnosti za unapređenje politika koje doprinose inkluzivnom i održivom razvoju. Vraćanje fokusa Evropske unije na politiku proširenja, stvara povoljan ambijent za ubrzanje evropske integracije Crne Gore i njeno snažnije međunarodno pozicioniranje kao članice EU.

T (*Threats/Izazovi*). Regionalne nestabilnosti i intenzivne geopolitičke tenzije i previranja stvaraju neizvjesnost koja može imati uticaj na vanjskopolitičko djelovanje Crne Gore. Širenje populističkih i polarizujućih političkih trendova u Evropi i svijetu, negativni trendovi u oblasti ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, predstavljaju prijetnju stabilnosti demokratskih procesa i već uspostavljenim vrijednostima međunarodnog poretka zasnovanog na pravilima. Konsekventno tome, evidentno je slabljenje multilateralnih mehanizama saradnje i poštovanja međunarodnog prava, što utiče na globalnu predvidljivost i međunarodni poredak zasnovan na pravilima.

U uslovima nepovoljnih globalnih kretanja, uspješnost vanjskopolitičkog djelovanja Crne Gore zavisice umnogome od sposobnosti za kvalitetne projekcije i prognoze trendova, upravljanja promjenama, prilagođavanja i jačanja otpornosti.

Rukovodeći se nalazima iz analize stanja i detaljnim sagledavanjem određenih segmenata, a oslanjajući se na postignute uspjehe i rezultate u dosadašnjem radu, definisani su ključni pravci djelovanja za naredni četvorogodišnji period, uz dalju nadgradnju onoga što je dalo rezultate, odnosno oblasti u kojima postoji prostor za dalji napredak.

#1

28. članica EU

Crna Gora ispunjava kriterijume iz pregovaračkog procesa, dosljedno sprovodi politike EU i primjenjuje evropske standarde u svakodnevnom funkcionisanju sistema. Kao članica EU pružiće dodatnu vrijednost u oblikovanju i sprovođenju evropskih politika.

Strateški cilj 1: Crna Gora članica Evropske unije

Nakon obnove nezavisnosti 2006. godine, Crna Gora je kao jedno od svojih ključnih ustavnih opredjeljenja definisala integraciju u EU, te sljedstveno tome i jedan od ključnih vanjskopolitičkih prioriteta. Crna Gora je status kandidata stekla 2010. godine, a dvije godine kasnije započela pregovore o pristupanju.

Evropska integracija predstavlja jedan od najvažnijih kohezivnih faktora crnogorskog društva. Tome svjedoči stabilno visoka podrška javnog mnjenja budućem članstvu, što prati i visok stepen odgovornosti prema građanima i građankama za uspješno okončanje integracionog procesa.

Crna Gora se nalazi u završnoj fazi integracije u EU, što zahtijeva punu posvećenost, koordinaciju i ubrzane reforme. Reforme su suština procesa, ali i garancija dugoročne stabilnosti i razvoja. Crna Gora ispunjava kriterijume za zatvaranje pregovora u okviru procesa pristupanja EU, ali i nastavlja dosljedno sprovođenje politika usklađenih sa standardima EU u svakodnevnom funkcionisanju sistema, uključujući i dosljedno poštovanje principa ravnopravnosti i inkluzije, te će kao članica EU pružiti dodatnu vrijednost u oblikovanju i sprovođenju evropskih politika.

Reforme su ključ za završetak pristupnog procesa, ali i za dugoročno pozicioniranje Crne Gore u međunarodnim odnosima. Crna Gora nastoji da definisanjem jasne postpristupne vizije stvori temelj za proaktivno, a ne reaktivno pozicioniranje. Članstvo u EU će, osim stvaranja preduslova za ostvarivanje daljeg razvoja Crne Gore, predstavljati i efikasan instrument dalje regionalne transformacije i osiguranje održivog mira, bezbjednosti i povjerenja.

Crna Gora će nastaviti da promovise politiku proširenja, dajući primjer ostalim aspirantima i kandidatima, koji u globalnom odnosu snaga mogu dati vrijedan doprinos ujedinjenoj Evropi.

1.1. Spremnost za članstvo u Evropskoj uniji

Snažan podsticaj evropskom putu predstavljalo je dobijanje pozitivnog IBAR-a (2024)², koji je označio prekretnicu u pregovaračkom procesu. Posvećenost reformama dala je mjerljive rezultate, što potvrđuje i Izvještaj Evropske komisije za 2025. godinu u kojem je konstatovano da je Crna Gora zadržala poziciju najnaprednijeg kandidata za članstvo u EU, s visokim stepenom usklađenosti zakonodavstva i progresom u brojnim oblastima, a uz jasno prepoznate i definisane mogućnosti i prioritete za dalji napredak. S više od trećine privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja, Crna Gora nastavlja sprovođenje reformske agende radi obezbjeđivanja pravne, tehničke i političke spremnosti za punopravno članstvo.

Reformska posvećenost doprinosi jačanju kredibiliteta Crne Gore i produbljuje bilateralnu saradnju s državama članicama EU. Politički dijalog s državama članicama ključan je za uspješan završetak pregovora i pored tema koje se tiču ispunjavanja kriterijuma iz integracionog procesa, potrebno je obuhvatiti teme od zajedničkog interesa za sve države članice EU, kao i teme koje doprinose jačanju saradnje i boljem razumijevanju zajedničkih interesa Crne Gore i pojedinačnih država članica. Politički dijalog trebao bi doprinijeti boljem razumijevanju reformskih rezultata ostvarenih u okviru pregovaračkog procesa, osnaživanju bilateralne saradnje s državama članicama i afirmisanju Crne Gore kao države koja doprinosi zajedničkim evropskim prioritetima.

² U skladu s novom metodologijom pregovora s EU, pozitivan Izvještaj o ispunjenosti privremenih mjerila za pregovaračka poglavlja 23 i 24 uslov je za zatvaranje svih ostalih pregovaračkih poglavlja.

Strateška i ciljano usmjerena komunikacija kako prema političkim akterima EU, tako i prema javnosti u državama članicama, ali i prema domaćoj javnosti, predstavlja jedan od ključnih alata za uspješno okončanje i očuvanje kredibiliteta procesa. Prema posljednjim istraživanjima stavova građana EU prema proširenju³, članstvo Crne Gore u EU podržava više od polovine građana EU, uz određena odstupanja u podršci od članice do članice. Ovi podaci jasno ukazuju na to da stanovnici Evropske unije prepoznaju Crnu Goru kao buduću članicu, ali i ostavljaju prostor za dodatno djelovanje.

Komunikaciona strategija za informisanje javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji i koordinisani politički dijalog posebno će dobiti na važnosti kako se bude privodio kraju proces pregovora o članstvu, a naročito u kontekstu ratifikacije Ugovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji od strane zakonodavnih tijela država članica EU.

Operativni cilj 1.1.		Spremnost za članstvo u Evropskoj uniji			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Broj privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja Izvor: Izvještaj Evropske komisije	12	33			
Podrška javnog mnjenja u državama članicama EU o članstvu Crne Gore Izvor: EuroBarometar	51%	≥51%	≥51%	≥51%	≥51%
Procenat država članica EU koje su ratifikovale Ugovor o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji Izvor: Odluke nacionalnih parlamenata država članica EU			≥50%	100%	100%

1.2. Dosljedno sprovođenje politika Evropske unije

Paralelno s privremenim zatvaranjem pregovaračkih poglavlja, od presudnog je značaja da Crna Gora dosljedno demonstrira potpunu primjenu usvojenog zakonodavstva Evropske unije u svim oblastima institucionalnog i političkog djelovanja, uz puno razumijevanje da su sprovedene reforme trajna i najznačajnija investicija u jačanje otpornosti Crne Gore i njenog društva.

Crna Gora je u potpunosti usklađena sa ZVBP, čime nedvosmisleno potvrđuje svoju posvećenost bezbjednosti i afirmaciji evropskih vrijednosti, što će nastaviti i u narednom periodu. Crna Gora se politički usaglašava sa svim izjavama i djelovanjima EU, a poseban fokus usmjerava se na dalji razvoj nacionalnih kapaciteta za sprovođenje restriktivnih mjera EU.

Crna Gora djeluje kao pouzdan i odgovoran partner koji doprinosi održivom razvoju i međunarodnoj solidarnosti, što potvrđuje i činjenica da je već uskladila svoje zakonodavstvo u

³ *Attitudes towards EU Enlargement and Perceptions towards the European Union – Special EuroBarometar and Perception Surveys*

oblasti međunarodne razvojne saradnje i humanitarne pomoći s pravnom tekovinom EU. Kao država koja je stekla dragocjeno iskustvo u procesu evropske integracije, Crna Gora je već danas prepoznata kao najbolji primjer uspješne integracije i glasan zagovornik politike proširenja, što će u prvim godinama članstva predstavljati prioritetnu politiku na planu snaženja EU. Posebna pažnja biće usmjerena na saradnju s partnerskim državama⁴, da bi se prenijela iskustva iz integracionog procesa, ali i pružanje podrške projektima koji doprinose rodnoj ravnopravnosti.

Potpuna usklađenost sa standardima EU, dosljedno sprovođenje politika EU i jačanje kapaciteta za aktivno učešće u procesima donošenja odluka, predstavljaju osnovu za uspješan prelazak Crne Gore iz statusa kandidata u status punopravne članice EU i kredibilnog partnera u oblikovanju evropske budućnosti.

Operativni cilj 1.2.		Dosljedno sprovođenje politika Evropske unije			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Procenat usklađenosti sa ZVBP Izvor: Izvještaj Evropske komisije	100%	100%	100%	100%	100%
Procenat BND koji Crna Gora izdvaja za međunarodnu razvojnu saradnju i međunarodnu humanitarnu pomoć Izvor: Izvještaj MVP	0,019%	≥0,019%	≥0,020%	≥0,020%	≥0,021%
Broj partnerskih država sa kojima je uspostavljena bilateralna saradnja u oblasti evropske integracije, na godišnjem nivou Izvor: Izvještaj MVP		≥1	≥3	≥3	≥4

⁴ Partnerske države – kandidati i aspiranti za članstvo u EU.

#2

Bezbjednost

Politika bezbjednosti Crne Gore, utemeljena na članstvu u NATO kao okosnici, sagledava se u širem strateškom okviru kompatibilnom s bezbjednosnom arhitekturom EU, obuhvata nacionalne kapacitete, regionalnu saradnju i druge mehanizme bezbjednosti i odbrane.

Strateški cilj 2: Crna Gora kredibilna NATO članica, faktor mira i stabilnosti

Politika bezbjednosti Crne Gore, kao složen i višedimenzionalan strateški prioritet, utemeljena na članstvu u NATO kao okosnici, dodatno se sagledava u širem strateškom okviru kompatibilnim s bezbjednosnom arhitekturom EU, te obuhvata nacionalne kapacitete, regionalnu saradnju, kolektivnu odbranu i druge međunarodne mehanizme bezbjednosti, odbrane i stabilnosti.

Savremeno bezbjednosno okruženje obilježavaju rastuća nestabilnost i neizvjesnost, kompleksni bezbjednosni izazovi i prijetnje, kao i konflikti i krize koji dovode do ozbiljnih kršenja međunarodnog prava. Dodatno, intenzivirano globalno rivalstvo rezultira fregmentacijom i preispitivanjem međunarodnog poretka zasnovanog na pravilima. U tom kontekstu, dovodenje u pitanje međunarodno priznatih granica, teritorijalnog integriteta i suvereniteta država, nameće potrebu za kontinuiranim prilagođavanjem, jačanjem međusobne saradnje i unapređenjem otpornosti.

Hibridne i sajber prijetnje, kao kompleksan set bezbjednosnih prijetnji, predstavljaju sastavni dio savremenog bezbjednosnog ambijenta. Različiti državni i nedržavni akteri sve intenzivnije koriste hibridne kampanje kojima narušavaju otpornost država i koheziju društava. Brzi razvoj novih tehnologija predstavlja istovremeno i razvojnu šansu i bezbjednosni izazov, zahtijevajući njihovu efikasnu i odgovornu primjenu radi očuvanja stabilnosti, uz puno poštovanje ljudskih prava, prepoznavanje različitih efekata bezbjednosnih izazova na žene i muškarce, i posvećenost inkluzivnom pristupu u jačanju otpornosti društava. Uz klimatske promjene, rast nejednakosti, instrumentalizaciju globalne trgovine, energetske nesigurnost, terorizam i ilegalne migracije, evropska bezbjednost se suočava sa složenim, međusobno povezanim izazovima bez presedana.

Bezbjednost Crne Gore neraskidivo je povezana s bezbjednošću Zapadnog Balkana i Evrope u cjelini. I pored ostvarenog napretka, region je i dalje opterećen političkim i etničkim podjelama, neriješenim pitanjima, institucionalnim slabostima i izazovima u procesu evropskih i evroatlantskih integracija, koje dodatno komplikuje vanjski maligni uticaj. U tom kontekstu, uloga Crne Gore kao aktivnog promotera dijaloga, saradnje i zajedničkih evroatlantskih i evropskih vrijednosti, kako na bilateralnom, tako i na multilateralnom planu, od posebnog je značaja za dugoročnu stabilnost i prosperitet regiona.

Geopolitičke tenzije i složeni bezbjednosni izazovi izvan granica Crne Gore imaju direktan uticaj na nacionalnu bezbjednost. Kao članica NATO, Crna Gora je dio sistema kolektivne odbrane koji predstavlja temelj nacionalne bezbjednosti, a zajedno sa UN, EU, OEBS, kao i regionalnim organizacijama i inicijativama poput RACVIAC, A5 i SEDM, obezbjeđuje snažan okvir za jačanje otpornosti države. Crna Gora će nastaviti da štiti i unapređuje nacionalnu bezbjednost, uključujući i kroz sprovođenje reformi i preduzimanje sveobuhvatnih mjera i aktivnosti u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Takođe, Crna Gora ostaje trajno posvećena regionalnoj i međunarodnoj bezbjednosti kroz jačanje otpornosti na savremene bezbjednosne izazove i dosljedan doprinos sistemu kolektivne odbrane.

2.1. Jačanje otpornosti na bezbjednosne izazove

Jačanje otpornosti države predstavlja jedan od ključnih preduslova za očuvanje nacionalne bezbjednosti i stabilnosti. To je, prije svega, nacionalna odgovornost, ali istovremeno i važna obaveza u okviru sistema kolektivne bezbjednosti, utemeljena na sedam baznih zahtjeva NATO za nacionalnu otpornost.

U saradnji sa saveznicama i partnerima, posebno kroz mehanizme NATO i EU, fokus će biti usmjeren na dalji razvoj politika, kapaciteta i mehanizama koji omogućavaju državi i društvu da identifikuju prijetnje i izazove (kako vojne, tako i one koje nijesu vojne prirode, poput pandemija, prirodnih nepogoda, hibridnih i sajber napada i dr.) i na njih pruže adekvatan odgovor. U tom smislu, od posebnog je značaja unapređenje strateških komunikacija kroz pravovremene, dosljedne i vjerodostojne kanale komunikacije prema javnosti i partnerima kojima se jača legitimnost nacionalnih politika i povjerenja u institucije sistema, štite demokratski procesi i smanjuje prostor za manipulaciju informacijama. Imajući u vidu iskustvo Crne Gore u suočavanju s različitim oblicima hibridnog djelovanja, akcenat će biti stavljen na jačanje kapaciteta i izgradnju djelotvornog sistema za prevenciju i odgovor na hibridne i sajber prijetnje, uključujući dezinformacione kampanje, što je od značaja ne samo za nacionalnu, već i za kolektivnu bezbjednost.

Brzi razvoj novih tehnologija, posebno vještačke inteligencije i algoritamskih sistema za upravljanje informacionim okruženjem, dodatno usložnjava hibridni pejzaž prijetnji, istovremeno predstavljajući i razvojnu šansu ukoliko se primijeni efikasno i odgovorno, uz puno poštovanje ljudskih prava.

Takođe, dijalog s Evropskom unijom u oblasti odbrane i bezbjednosti predstavlja važan korak ka jačanju saradnje i otpornosti na savremene bezbjednosne izazove i dosljednom sprovođenju Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike i Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike. Polazeći od uloge zemlje kao članice NATO, Crna Gora će nastaviti aktivno učešće u misijama, operacijama i instrumentima EU u okviru Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike, čime potvrđuje svoju spremnost da doprinese očuvanju međunarodnog mira i stabilnosti te većoj efikasnosti u odgovoru na savremene bezbjednosne izazove i jačanje sveukupne evropske i transatlantske bezbjednosti.

U oblasti migracione politike, Crna Gora ostaje posvećena daljem jačanju nacionalnih kapaciteta, intenziviranju regionalne i međunarodne saradnje, te efikasnoj razmjeni informacija radi suzbijanja nelegalnih migracija. Paralelno s tim, biće nastavljeno usklađivanje vizne politike s viznom politikom EU, što predstavlja važan segment procesa evropskih integracija i bezbjednosne kohezije.

Operativni cilj 2.1.		Jačanje otpornosti na bezbjednosne izazove			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Broj novih aktivnosti iniciranih u sklopu saradnje s međunarodnim tijelima i državama u suprotstavljanju hibridnim i sajber prijetnjama, uključujući dezinformacije, na godišnjem nivou Izvor: Godišnji izvještaji o radu MVP, MO, MJU, MUP, MEP		> 5	> 5	> 5	> 5
Stepen usklađenosti vizne politike s viznom politikom Evropske unije Izvor: Izvještaj Evropske komisije	89%	100%	100%	100%	100%

Broj država Zapadnog Balkana pridruženih Centru za sajber kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C) Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP	0	≥1	≥2	≥3	≥4
--	---	----	----	----	----

2.2. Doprinos kolektivnoj odbrani, miru i stabilnosti na temeljima međunarodnog prava

Crna Gora je kredibilna članica NATO-a, najnapredniji kandidat za članstvo u EU i čvrsto je opredijeljena vrijednosnom, političkom i bezbjednosnom okviru evroatlantske zajednice. Bezbjednosni izazovi savremenog svijeta zahtijevaju koordinisan i zajednički odgovor, uz centralnu ulogu NATO-a i EU kao ključnih stubova kolektivne bezbjednosti, stabilnosti i zaštite demokratskih vrijednosti. Učvršćivanje pozicije Crne Gore u evroatlantskom bezbjednosnom sistemu zahtijeva proaktivan doprinos kolektivnoj odbrani, kao i regionalnom i međunarodnom miru, stabilnosti i bezbjednosti, utemeljenim na principima međunarodnog prava.

Crna Gora ostaje posvećena kontinuiranom jačanju svojih kapaciteta, prije svega kroz povećanje izdvajanja za odbranu, modernizaciju Vojske Crne Gore i ispunjavanje NATO ciljeva sposobnosti. Nastaviće aktivno da učestvuje u oblikovanju i sprovođenju politika u oblasti bezbjednosti i odbrane, uključujući predsjedavanje regionalnim organizacijama i inicijativama, kao i da unapređuje bilateralnu i multilateralnu saradnju. Učešće Crne Gore u međunarodnim misijama i operacijama ne predstavlja samo obavezu koja proizilazi iz članstva u međunarodnim organizacijama, već i odgovornost i jasan izraz političke volje i strateškog doprinosa očuvanju međunarodnog mira, stabilnosti i solidarnosti.

Crna Gora će nastaviti da bude aktivan promoter Agende UN „Žene, mir i bezbjednost“, te će intenzivirati aktivnosti usmjerene na integrisanje rodne perspektive i unapređenje položaja i učešće žena u svim procesima koji doprinose očuvanju i promociji mira i bezbjednosti, kako na nacionalnom nivou tako i u okviru svih međunarodnih organizacija.

Istovremeno, Crna Gora će nastaviti da sprovodi rezolucije Ujedinjenih nacija i da u potpunosti bude usklađena sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, potvrđujući svoju posvećenost zaštiti međunarodnog prava kroz principijelno djelovanje i dobrovoljne doprinose međunarodnim organizacijama i regionalnim inicijativama u oblasti bezbjednosti i odbrane. Crna Gora tako potvrđuje posvećenost aktivnom doprinosu kolektivnoj odbrani, unapređenju dobrosusjedskih odnosa i očuvanju mira, stabilnosti i zajedničkih evroatlantskih i evropskih vrijednosti, čime doprinosi izgradnji stabilnog, bezbjednog i prosperitetnog regiona Zapadnog Balkana i Evrope u cjelini.

Operativni cilj 2.2.		Doprinos kolektivnoj odbrani, miru i stabilnosti na temeljima međunarodnog prava			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Visina izdvajanja za odbranu i modernizaciju Vojske Crne Gore Izvor: Godišnji izvještaj o radu MO	2,05%	2,2%	2,4%	2,6%	2,8%

Broj novih aktivnosti iniciranih u sklopu bilateralne saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane, na godišnjem nivou Izvor: Godišnji izvještaji o radu MVP, MO, MUP		>5	>5	>5	>5
Broj međunarodnih mirovnih misija, operacija i aktivnosti u kojima učestvuje Crna Gora (ukupan broj žena učesnica) Izvor: Godišnji izvještaj o radu MO i Godišnji izvještaj o radu MUP	10	≥10	≥ 10	≥ 10	≥ 10
	7	≥7	≥7	≥7	≥7

3

Prosperitet

Unapređenje ekonomske saradnje s inostranstvom kroz koordinisanu i proaktivnu upotrebu instrumenata ekonomske diplomatije, uz poštovanje principa vladavine prava, održivog razvoja i zajedničkih evropskih vrijednosti.

Strateški cilj 3: Unapređenje ekonomske saradnje s inostranstvom na temeljima vladavine prava i održivog razvoja

Crna Gora u kontinuitetu ostvaruje ekonomski i institucionalni napredak, kao stabilna i bezbjedna članica NATO, dodatno se afirmišući kao otvorena i reformski orijentisana ekonomija, zasnovana na principima održivog razvoja i kontinuiranog usklađivanja s pravnom tekovinom EU. Ti rezultati predstavljaju čvrst temelj za dalju modernizaciju i jačanje međunarodne konkurentnosti. Istovremeno, prepoznati razvojni izazovi, uključujući strukturu trgovinske razmjene, regionalne razvojne razlike na državnom nivou i potrebu za većom diversifikacijom privrednih aktivnosti, uključujući i u pogledu ekonomskog osnaživanja žena, kao i ranjivih grupa, otvaraju prostor za snažnije, strateški usmjereno i proaktivno djelovanje na međunarodnom planu, uz promovisanje inkluzivne ekonomske saradnje, u skladu s principima održivog razvoja.

Prema podacima Eurostata iz juna 2025. godine, BDP Crne Gore, izražen prema standardu kupovne moći, iznosio je 54% prosjeka EU. Taj pokazatelj jasno ukazuje na značajan razvojni potencijal i mogućnosti za ubrzanje ekonomskog rasta, kroz nastavak reformskih procesa, unapređenje konkurentnosti i dodatno privlačenje kredibilnih održivih stranih direktnih investicija.

Članstvo u EU predstavlja ključan strateški okvir za dugoročno pozicioniranje Crne Gore unutar jedinstvenog evropskog tržišta, uz istovremenu potrebu za razvojem i diversifikacijom ekonomskih odnosa s partnerima širom svijeta, u skladu s evropskim standardima. Aktuelno međunarodno okruženje, obilježeno povećanjem geopolitičke nestabilnosti, poremećajima u globalnim lancima snabdijevanja i pojačanom konkurencijom za tržišta i investicije, dodatno naglašava značaj diversifikacije međunarodnih ekonomskih veza i jačanja ekonomske otpornosti.

U tom kontekstu, ekonomska diplomatija predstavlja ključan instrument vanjske politike Crne Gore za internacionalizaciju ekonomije, unapređenje njenog ekonomskog imidža i snaženje međunarodne konkurentnosti. Vanjskopolitičko djelovanje primarno je usmjereno na produbljivanje saradnje s državama članicama EU i NATO, ali je okrenuto i razvoju odnosa s drugim pouzdanim partnerima, uključujući zemlje Mediterana, Bliskog istoka, Azije, Afrike i Amerike.

Strateški cilj Crne Gore jeste snaženje ekonomske saradnje s inostranstvom kroz koordinisanu i proaktivnu upotrebu instrumenata ekonomske diplomatije, uz poštovanje principa vladavine prava, održivog razvoja i zajedničkih evropskih vrijednosti. Dalji ekonomski razvoj temeljiće se na stvaranju stabilnog i predvidljivog poslovnog ambijenta, diversifikaciji ekonomije i povećanju njene konkurentnosti, uz oslobađanje preduzetničkih potencijala svih grupa stanovništva, s fokusom na žensko preduzetništvo, što bi, pored razvoja privredne djelatnosti, trebalo da rezultira i kontinuiranim unapređenjem životnog standarda građana i građanki.

U skladu s navedenim, vanjska politika Crne Gore u narednom periodu biće usmjerena na jačanje ekonomske otpornosti, privlačenje i diversifikaciju investicija, te procjenu i selekciju investicija od značaja za zaštitu nacionalnih interesa i ekonomsku bezbjednost, internacionalizaciju crnogorske privrede, unapređenje trgovinskih odnosa i razvoj održivih međunarodnih partnerstava, sa ciljem da se ostvari dugoročan prosperitet i ukupan društveni napredak.

3.1. Doprinos pozicioniranju Crne Gore kao konkurentne investicione destinacije u evropskom i globalnom ekonomskom prostoru

Puna valorizacija mogućnosti investiranja predstavlja jedan od ključnih pravaca djelovanja Crne Gore u oblasti ekonomske politike. Imajući u vidu njene vanjskopolitičke prioritete, Crna Gora uživa povjerenje međunarodnih partnera u njen institucionalni i ekonomski okvir, koje je potrebno kontinuirano održavati i unapređivati. Istovremeno, trenutna struktura investicija ukazuje na potrebu njihove šire/veće sektorske alokacije, u skladu sa savremenim evropskim i globalnim razvojnim trendovima.

U tom kontekstu, sve je izraženija potreba za privlačenjem investicija koje doprinose diversifikaciji privrede, zelenoj i digitalnoj tranziciji, kao i prenosu znanja, tehnologija i inovacija. Poseban akcenat biće stavljen na kvalitet investicija zasnovanih na principima održivog razvoja, koje doprinose ravnomjernom ekonomskom razvoju i koje stvaraju dugoročne razvojne efekte i jednake šanse za različite društvene grupe, uz dosljedno poštovanje standarda transparentnosti i vladavine prava.

Kao odgovor na te razvojne potrebe, vanjska politika Crne Gore će kroz instrumente ekonomske diplomatije aktivno promovisati Crnu Goru kao stabilnu, pravno sigurnu i predvidivu investicionu destinaciju. Aktivnosti će biti usmjerene na jačanje saradnje s državama članicama Evropske unije, NATO, evropskim i međunarodnim finansijskim institucijama, kao i s pouzdanim partnerima iz drugih regiona, radi dodatnog privlačenja kredibilnih i dugoročno održivih investicija koje doprinose jačanju konkurentnosti, prenosu znanja i integraciji Crne Gore u evropske i globalne lance vrijednosti.

Operativni cilj 3.1.		Doprinos pozicioniranju Crne Gore kao konkurentne investicione destinacije u evropskom i globalnom ekonomskom prostoru			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Neto priliv direktnih stranih investicija Izvor: CBCG, Monstat	530,7 ⁵ Polazna vrijednost	≥3% uvećanja u odnosu na 2025.	≥3% uvećanja u odnosu na 2026.	≥3% uvećanja u odnosu na 2027.	≥3% uvećanja u odnosu na 2028.
Rangiranje Crne Gore po Indeksu percepcije korupcije na globalnom nivou Izvor: Transparency International	65	60	55	45	40

⁵ Neto priliv direktnih stranih investicija iznosio je 530,7 miliona eura, što je za 8% više u odnosu na 2024. godinu.

3.2. Doprinos internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije

Crnogorska ekonomija mora iskoristiti sve raspoložive potencijale i alate koji će doprinijeti većoj vidljivosti, konkurentnosti i integraciji na regionalna i globalna tržišta. Kvalitet djelovanja u ovom pravcu mjeri se i udjelom izvoza roba i usluga u BDP-u, uz težnju ka boljoj pokrivenosti uvoza izvozom, što predstavlja jedan od ključnih strukturnih izazova. S obzirom na to da turizam čini oko trećine ukupnog BDP-a i predstavlja trenutno najznačajniji segment ekonomije, razvoj ovog sektora posredno podrazumijeva i dodatno unapređenje kvaliteta i sadržaja povezanih djelatnosti, uključujući infrastrukturu, logistiku, usluge i poljoprivredu, čime se doprinosi ukupnom privrednom razvoju.

Aktuelno stanje pokazuje da učešće izvoza roba i usluga u BDP-u i dalje nije dovoljno, dok spoljnotrgovinski deficit ostaje jedan od ključnih izazova, uz nedovoljno iskorišćen potencijal svih grupa stanovništva da učestvuju u privrednim aktivnostima, usljed postojećih strukturnih nejednakosti koje utiču na pristup ekonomskim prilikama, uključujući i rodne aspekte, kao i položaj osoba s invaliditetom i položaj drugih društvenih grupa. Evropsko tržište i dalje predstavlja glavni izvor izvoza i turističkih posjeta, ali postoji značajan neiskorišćen potencijal za jačanje ekonomskih odnosa s tržištima van Evrope. Iskorišćavanje ovog potencijala predstavlja priliku za diversifikaciju ekonomije, povećanje međunarodne konkurentnosti i doprinos cjelogodišnjem razvoju turizma.

Vanjska politika Crne Gore će kroz instrumente ekonomske diplomatije aktivno doprinositi internacionalizaciji privrede i jačanju integracije na evropsko tržište, uz paralelno otvaranje i diversifikaciju prisustva na globalnim tržištima. Poseban fokus biće na podršci domaćim privrednim subjektima u ispunjavanju evropskih standarda, kao i na strateškoj promociji Crne Gore kao održive i cjelogodišnje turističke destinacije, s naglaskom na kulturni, zdravstveni, kongresni, sportski i ekološki turizam, čime se doprinosi smanjenju sezonalnosti i jačanju međunarodne prepoznatljivosti.

Operativni cilj 3.2.		Doprinos internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije				
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.	
Procenat pokrivenosti uvoza izvozom Izvor: Monstat	13,1%	≥15%	≥17%	≥20%	≥25%	
Procenat turista koji posjećuju Crnu Goru van ljetnje turističke sezone u odnosu na ukupan broj turista na godišnjem nivou Izvor: MONTSTAT	10%	≥11%	≥13%	≥15%	≥17%	

3.3. Jačanje partnerstva s dijasporom-iseljenicima kroz prenos znanja, iskustva i kapitala

Dijaspora i iseljenici iz Crne Gore predstavljaju potencijal za međunarodno pozicioniranje i ekonomski razvoj Crne Gore, s posebno snažnim prisustvom u državama regiona, Evrope, Sjeverne i Južne Amerike, u brojnim međunarodnim centrima. Jačanjem povjerenja, kroz prenos znanja, iskustva i kapitala, otvaraju se mogućnosti za jačanje investicionih tokova, razvoj strateških partnerstava, povezivanje s međunarodnim tržištima i unapređenje konkurentnosti crnogorske privrede. Aktivno uključivanje dijaspore-iseljenika doprinosi i širenju poslovnih mreža, transferu inovacija i tehnologija, kao i sveukupnoj promociji Crne Gore.

Vanjska politika Crne Gore, kroz mehanizme ekonomske diplomatije, aktivno će podsticati saradnju s dijasporom-iseljenicima i usmjeravati je ka strateškim razvojnim prioritetima zemlje. Posebna pažnja biće usmjerena na povezivanje dijaspore-iseljenika s investicionim i poslovnim projektima, na pružanje podrške u transferu znanja i iskustava, te uključivanje u promotivne aktivnosti koje doprinose jačanju međunarodne prepoznatljivosti Crne Gore.

Takav pristup omogućava efikasnije uključivanje ljudskog kapitala s dragocjenim stečenim znanjima i iskustvima u ekonomski razvoj Crne Gore, stvarajući sinergiju reformi, modernizacije privrede i međunarodnog pozicioniranja. Dugoročno, unaprijeđena saradnja s dijasporom-iseljenicima doprinosi dodatnoj otpornosti crnogorske privrede, rastu investicija, jačanju ekonomskih veza s evropskim i globalnim partnerima, te izgradnji Crne Gore kao otvorene, inovativne i privlačne destinacije za ulaganje, poslovanje i život.⁶

⁶ Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026–2029. predstavlja okvir za djelovanje države u oblasti politike saradnje s dijasporom-iseljenicima s jasno definisanim ciljevima i indikatorima uspješnosti u šest oblasti, i to: unapređenje institucionalnog okvira i digitalne infrastrukture; jačanje kulturno-obrazovne saradnje; razvoj investicionih partnerstava; podršku reintegraciji povratnika; uspostavljanje održivih mehanizama finansiranja projekata saradnje s dijasporom.

4

Ugled

Crna Gora gradi prepoznatljivost kroz četiri međusobno povezana pravca djelovanja:

- Zalaganje za poštovanje rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i sloboda, i inkluziju;
- Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju kao ekološke države;
- Jačanje odnosa, uticaja i uloge u regionu;
- Zalaganje za međunarodni poredak zasnovan na međunarodnom pravu.

Strateški cilj 4: Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore na temeljima slobode, demokratije, vladavine prava i ljudskih prava i rodne ravnopravnosti

Crna Gora je kroz svoju istoriju izgradila prepoznatljiv međunarodni identitet, utemeljen na vrijednostima slobode, pravde, međusobnog uvažavanja, interkulturalnog dijaloga i poštovanja različitosti, koje su duboko utkane u njen vrijednosni kompas i društveno tkivo.

Posebno mjesto u identitetskom okviru zauzima snažno antifašističko nasljeđe, koje Crna Gora dosljedno baštini i zahvaljujući kojem je prepoznata kao država koja je u najtežim momentima evropske istorije stala u odbranu univerzalnih vrijednosti slobode, dostojanstva i otpora tiraniji. Upravo su te vrijednosti srž otpornosti crnogorskog društva i države i garant su njihovog trajanja.

Crna Gora je i u svojoj skorijoj istoriji više puta iskazala snažnu solidarnost u širim regionalnim i međunarodnim sukobima i krizama, što je bio slučaj i tokom ratnih dešavanja devedesetih godina XX vijeka u bivšoj Jugoslaviji, kad je Crna Gora, i pored malog sistema koji se i sam suočavao s unutrašnjim i spoljašnjim izazovima, otvorila vrata svima onima koji su bili primorani da napuste svoje domove u potrazi za utočištem. Tada je svaki peti stanovnik Crne Gore bio izbjeglica ili raseljeno lice. Da solidarnost nadilazi regionalne okvire, Crna Gora je dokazala i nakon početka ruske agresije na Ukrajinu kad je primila najveći broj ukrajinskih izbjeglica po glavi stanovnika u Evropi, i bila prva država van EU koja je primijenila Direktivu EU o privremenoj zaštiti za ukrajinske izbjeglice.

Antifašizam i solidarnost, kao civilizacijske vrijednosti duboko ukorijenjene u nasljeđu crnogorskog društva, temelj su njenog savremenog demokratskog opredjeljenja, društvene kohezije i posvećenosti demokratskim principima, evropskim i univerzalnim principima slobode i pravde.

Obnova crnogorske nezavisnosti 2006. godine, u međunarodnim okvirima služi kao primjer demokratske tranzicije, čime je Crna Gora pokazala zrelost društva, te svoju sposobnost da ključne državne i društvene promjene sprovodi na temelju konsenzusa i poštovanja različitosti. Time su i utvrđene osnove njenog međunarodnog ugleda i njene pozicije konstruktivnog i odgovornog aktera u regionalnim i globalnim odnosima. Posebno uporište u crnogorskom identitetu i kulturi zauzimaju vrijednosti koje baštini Evropska unija, a cilj njihove dalje afirmacije na inkluzivan i principijelan način jeste da doprinese daljem jačanju ugleda Crne Gore, te promociji i očuvanju zajedničkih vrijednosti.

Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore, u narednom četvorogodišnjem periodu, izraz je posvećenosti da se izgradi prepoznatljivost kroz četiri međusobno povezana pravca djelovanja.

4.1. Zalaganje za poštovanje ljudskih prava i sloboda, rodnu ravnopravnost i inkluziju

U vremenu globalnih izazova, produbljenih društvenih podjela i narastajućih populističkih i ekstremističkih narativa, Crna Gora svoju vanjsku politiku temelji na afirmaciji univerzalnih vrijednosti demokratije, vladavine prava, ljudskih prava i solidarnosti. Crna Gora, kao država bogatog kulturnog i etničkog mozaika, prepoznaje interkulturalizam kao suštinsku odrednicu svog identiteta i vanjskopolitičkog djelovanja.

Promovisanje jednakosti, rodne ravnopravnosti i društva jednakih šansi, te poštovanja različitosti i solidarnosti predstavlja ne samo moralnu obavezu Crne Gore, već i stratešku prednost, i dodatnu

vrijednost u savremenim međunarodnim odnosima. Takvo opredjeljenje jeste vrijedan doprinos stabilnosti regiona i procesu integracije u Evropsku uniju.

Posvećenost Crne Gore rodnoj ravnopravnosti istorijski je utemeljena na progresivnom socijalnom i ustavnom nasljeđu koje datira iz sredine 20. vijeka, kojim su žene u Crnoj Gori imale puna politička prava već 1946. godine. Od obnove nezavisnosti 2006. godine, rodna ravnopravnost progresivno je konsolidovana kao ustavni princip, standard upravljanja i predmet kontinuiranog zalaganja na međunarodnom planu, što je praćeno mjerljivim institucionalnim rezultatima. Usvajanjem Ustava 2007. godine i Zakona o rodnoj ravnopravnosti, princip rodne ravnopravnosti dobio je čvrsta uporišta, a rodno usaglašavanje svih javnih politika pravno obavezujući pristup. Na tim osnovama, Crna Gora je u svim segmentima svoje vanjske politike integrisala snažnu rodnu komponentnu, što će biti osnov i za buduće principijelno vanjskopolitičko djelovanje, utemeljeno na jačanju partnerstava zasnovanih na vrijednostima demokratije, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i inkluzivnog upravljanja.

U vremenu kad se ljudska prava i slobode nalaze pred novim iskušenjima na globalnom planu, Crna Gora reafirmiše svoju posvećenost univerzalnim vrijednostima utemeljenim u Povelji Ujedinjenih nacija i ključnim međunarodnim dokumentima, s posebnim fokusom na rodnu ravnopravnost, unapređenje prava osoba s invaliditetom, zaštitu djece i poštovanje dostojanstva i prava LGBTIQ+ zajednice.

Aktivnim učešćem u međunarodnim tijelima za ljudska prava, saradnjom s međunarodnim partnerima i sistemskim praćenjem efekata borbe protiv diskriminacije i društvenih stavova, Crna Gora gradi društvo zasnovano na inkluzivnosti, pravdi i jednakim mogućnostima za sve.

Operativni cilj 4.1.		Zalaganje za poštovanje ljudskih prava i sloboda, rodnu ravnopravnost i inkluziju			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Rangiranje Crne Gore po Indeksu rodne ravnopravnosti Izvor: Monstat	59,3		63,6		68,6
Rangiranje Crne Gore po Indeksu ILGA Izvor: ILGA	49,28 %	52%	55%	58%	60%
Rangiranje Crne Gore po Indeksu prava djeteta Izvor: <i>Kids Rights Europe</i>	Klaster 2	Klaster 1	Klaster 1	Klaster 1	Klaster 1

4.2. Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države

Poseban značaj u jačanju međunarodnog ugleda Crne Gore ima njena ustavna definicija kao ekološke države, što predstavlja izraz višedecenijske težnje za izgradnjom dugoročne vizije održivog razvoja. Ekološki identitet Crne Gore predstavlja osnovu za razvoj zelenih politika, kroz koje se promovira odgovoran odnos prema prirodi i inovativni pristupi održivom razvoju. Time Crna Gora ne samo da doprinosi globalnim naporima u borbi protiv klimatskih promjena i partnerstvima koje podržavaju globalnu tranziciju ka održivom razvoju, već i potvrđuje svoju spremnost da usmjerava napore za zelenu tranziciju u regionu.

Uspostavljanje balansa između ekonomskog rasta, socijalne pravde i zaštite životne sredine predstavlja ključni izazov i element u izgradnji savremenog, otpornog i pravednog društva.

Konstruktivnom participacijom u globalnim inicijativama za zaštitu životne sredine i klimatsku neutralnost, Crna Gora će nastaviti da gradi imidž odgovorne i moderne države koja povezuje razvoj, ekologiju i inovacije, uz posvećenost inkluzivnom pristupu i uvažavanju različitih efekata klimatskih politika i politika zaštite životne sredine na društvene grupe. Afirmacijom i daljom nadgradnjom održivih praksi, obnovljivih izvora energije i cirkularne ekonomije, Crna Gora nastojće da potvrdi da zaštita životne sredine nije samo ekološki, već i ekonomski i društveni prioritet, koji povezuje ekološke vrijednosti s razvojnim i vanjskopolitičkim ciljevima, te pozicionira Crnu Goru kao odgovornog i pouzdanog aktera u ovoj oblasti.

Operativni cilj 4.2.		Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države				
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.	
Rangiranje Crne Gore po Indeksu SDG Izvor: Izvještaj o održivom razvoju UN-a	55	54	52	48	44	

4.3. Jačanje odnosa, uticaja i uloge Crne Gore u regionu, na principima dobrosusjedstva, međusobnog uvažavanja i vizije zajedničke budućnosti u Evropskoj uniji i NATO

Zalaganjem za dobrosusjedske odnose, otvorenom saradnjom i spremnošću na dijalog, Crna Gora je prethodnih decenija doprinosila smanjenju tenzija i jačanju povjerenja i stabilnosti u regionu.

Snaženjem bilateralne saradnje, te dinamičnim angažmanom u regionalnim i multilateralnim inicijativama, kroz predsjedavanje međunarodnim forumima, prenos i razmjenu iskustava u oblasti evropskih i evroatlantskih integracija, Crna Gora će doprinositi efektivnom usvajanju i širenju evropskih i evroatlantskih vrijednosti u regionu i jačanju povjerenja među državama Zapadnog Balkana.

Kao odgovorna članica NATO koja je snažno posvećena punoj i trajnoj konsolidaciji stabilnosti Zapadnog Balkana, Crna Gora se zalaže za proaktivan pristup i angažman Alijanse u regionu. Djelujući, već sada kao članica EU, Crna Gora teži da produbljivanjem bilateralne saradnje sa susjedima u oblastima od zajedničkog interesa, uključujući reformu pravosuđa, borbu protiv organizovanog kriminala i upravljanje granicama, jačanjem regionalne ekonomske povezanosti kroz podršku zajedničkom regionalnom tržištu, te prenošenjem iskustava iz pregovaračkog procesa zemljama koje su u ranijim fazama, svoju konstruktivnu ulogu u regionu dodatno osnaži, nastupajući kao promoter saradnje, dijaloga, solidarnosti i zajedničke evropske budućnosti.

Tako se Crna Gora profilise kao kredibilan i konstruktivan saveznik i sagovornik koji promovise stabilnost, otvorenost i zajedničku viziju budućnosti unutar Evropske unije i NATO.

Operativni cilj 4.3.		Jačanje odnosa, uticaja i uloge Crne Gore u regionu na principima dobrosusjedstva, međusobnog uvažavanja i vizije zajedničke budućnosti u EU			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Broj međunarodnih organizacija i regionalnih inicijativa kojima predsjedava Crna Gora Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		≥3	≥4	≥1	≥1
Broj predstavnika Crne Gore na čelnim pozicijama regionalnih i međunarodnih organizacija Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP	≥2	≥2	≥2	≥2	≥3
Udio žena među kandidatima Crne Gore za čelne pozicije regionalnih i međunarodnih organizacija Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		≥30%	≥30%	≥30%	≥30%

4.4. Zalaganje za međunarodni poredak zasnovan na međunarodnom pravu

Kao država s jasnim vanjskopolitičkim prioritetima, Crna Gora je u dosadašnjem periodu jasno pokazala da razumije i cijeni važnost međunarodnih normi i institucija u očuvanju svjetskog mira, bezbjednosti i stabilnosti, te da dosljedno promovise međunarodno pravo, multilateralizam i mirno rješavanje sporova kao temelje globalnog poretka zasnovanog na pravilima.

Svoj doprinos globalnoj pravdi i međunarodnoj odgovornosti Crna Gora kontinuirano daje kroz aktivno učešće u ugovornim tijelima i međunarodnim pravnim institucijama, te kroz dobrovoljne kontribucije i podršku sprovođenju međunarodnih konvencija. Na taj način, Crna Gora reafirmise svoju privrženost međunarodnom poretku zasnovanom na pravu, multilateralizmu i globalnoj odgovornosti, doprinoseći izgradnji svijeta u kojem dominiraju mir, pravda, jednakost i poštovanje dostojanstva svakog čovjeka.

Operativni cilj 4.4.		Zalaganje za međunarodni poredak zasnovan na međunarodnom pravu			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Iznos dobrovoljnih kontribucija ugovornim tijelima za sprovođenje međunarodnih konvencija, međunarodno-pravnim institucijama i za afirmaciju međunarodnog prava Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		Odrediti osnovu	+3% u odnosu na prethodnu godinu	+3% u odnosu na prethodnu godinu	+3% u odnosu na prethodnu godinu

#5

Profesionalna služba

Dinamično međunarodno okruženje obilježeno kompleksnim globalnim izazovima, ubrzanim tehnološkim razvojem i promjenama geopolitičke dinamike, zahtijeva profesionalnu, agilnu i modernizovanu službu vanjskih poslova.

Strateški cilj 5: Profesionalna služba vanjskih poslova koja zastupa interese Crne Gore u međunarodnim odnosima

Dinamično međunarodno okruženje obilježeno kompleksnim globalnim izazovima, ubrzanim tehnološkim razvojem i promjenama geopolitičke dinamike, zahtijeva profesionalnu, agilnu i modernizovanu službu vanjskih poslova. Za Crnu Goru, koja se nalazi u završnoj fazi pristupanja EU, izgradnja kompetentne i efikasne diplomatske službe predstavlja strateški prioritet i ključni uslov za adekvatno predstavljanje i ostvarivanje nacionalnih interesa.

Postojeći institucionalni i ljudski potencijali pružaju snažnu osnovu za dalji razvoj. Crnogorska diplomatija oslanja se na kompetentne i iskusne pojedince, uz sve veći priliv mladih diplomata koji doprinose generacijskoj održivosti sistema. Manja administrativna struktura omogućava veću fleksibilnost i brže reagovanje u situacijama koje zahtijevaju koordinisan i efikasan odgovor. Ipak, kako bi se ovaj potencijal u potpunosti iskoristio, neophodno je dodatno jačati kapacitete, s posebnim fokusom na strateško upravljanje ljudima. Optimizacija službe vanjskih poslova, uključujući mrežu diplomatsko-konzularnih predstavništava, predstavlja važan zadatak u susret članstvu u EU.

Dosadašnji iskoraci u digitalizaciji procesa i unapređenju bezbjednosnih standarda stvaraju solidnu osnovu za povećanje efikasnosti i otpornosti službe. Modernizacija tehničke, administrativne i bezbjednosne infrastrukture ostaje prioritet, posebno u kontekstu rastućih sajber prijetnji i zahtjeva savremenog diplomatskog komuniciranja. Sistemsko jačanje digitalnih kapaciteta, unapređenje procedura i očuvanje institucionalne memorije od posebne je važnosti da bi se obezbijedio kontinuitet znanja i djelovanja.

Međunarodni okvir pruža velike mogućnosti za razvoj, posebno kroz članstvo u NATO-u i EU i primjenu najboljih praksi država članica. Takođe, potrebno je unaprijediti meritokratiju, koordinaciju i komunikaciju kako bi rad službe vanjskih poslova bio vidljiviji, a njen doprinos bezbjednosti, prosperitetu i ugledu države jasnije prepoznat.

Polazeći od navedenog, posebna pažnja u narednom periodu biće usmjerena na optimizaciju službe vanjskih poslova, s posebnim fokusom na jačanje kompetencija i efikasnosti, uz stvaranje profesionalnog i inkluzivnog radnog okruženja zasnovanog na jednakim mogućnostima i transparentnim kriterijumima.

5.1. Optimizacija službe vanjskih poslova

Pripreme za članstvo Crne Gore u EU zahtijevaju optimizaciju službe vanjskih poslova što podrazumijeva redefinisane nadležnosti, racionalizaciju resursa i jačanje institucionalnih kapaciteta. Poseban fokus potrebno je staviti na identifikovanje svih obaveza koje proizilaze iz članstva u EU i njihovo efikasno izvršavanje kroz kompetentan i osposobljen kadar, sa ciljem da se doprinese zajedničkoj evropskoj agendi.

Paralelno s tim, planirana je optimizacija diplomatsko-konzularne mreže. Tačnije, pored tradicionalnih predstavništava – ambasade, misije i generalni konzulati, posebna pažnja biće usmjerena na širenje mreže nerezidentnog predstavljanja i na jačanje uloge konzulata na čelu s počasnim konzulima, ali i uspostavljanje partnerstava koja teže obezbjeđivanju dostupnosti konzularnih usluga. Vođeni političkim i ekonomskim kriterijumima kao primarnim, uz poštovanje

principa ekonomičnosti, diplomatsko-konzularna predstavništva težiće da prerastu u regionalne centre, pri čemu će poseban fokus biti stavljen na optimizaciju prostornih kapaciteta, što uključuje i prilagođavanje Šengen standardima.

Operativni cilj 5.1.		Optimizacija službe vanjskih poslova			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Broj diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu (ambasade, misije, generalni konzulati) Izvor: Budžet MVP	40	≥42	≥44	≥46	≥48
Procenat popunjenih sistematizovanih radnih mjesta u službi vanjskih poslova koji je planiran godišnjim budžetom Izvor: Budžet MVP	36%	≥40%	≥50%	≥60%	≥70%

5.2. Kompetentna služba vanjskih poslova usmjerena na rezultate rada

Kompetentna služba vanjskih poslova koja počiva na savremenim principima upravljanja ljudima i organizacionom kulturom, preduslov je za adekvatno zastupanje interesa Crne Gore u međunarodnim odnosima. U sistemu gdje su rotacije zaposlenih česte i predstavljaju sastavni dio posla, organizaciona kultura zasnovana na jasno definisanim vrijednostima i procedurama predstavlja ključni mehanizam profesionalizacije i kontinuiteta.

U svim procesima od značaja za zaposlene – zapošljavanje, upravljanje radnim učinkom, razvoj, napredovanje, nagrađivanje od ključne važnosti su dosljednost, predvidljivost, pravičnost i profesionalizam. Njegovanje okruženja, u kojem se znanje, profesionalni doprinos i postignuti rezultati prepoznaju i adekvatno vrednuju nastaviće da budu prioritet u daljem radu. S tim u vezi, planirano je da procesi upravljanja radnim učinkom i razvoja zaposlenih na bazi kompetencija budu normativno pravno unaprijeđeni, u skladu sa standardima kvaliteta.

U institucijama javne uprave, ravnoteža između profesionalnog i privatnog života zaposlenih, kao i ravnopravan pristup profesionalnim prilikama, uz dosljedno uvažavanje rodne dimenzije, predstavljaju ključne pokazatelje organizacione kulture zasnovane na poštovanju ravnopravnosti i ljudskih prava. Posebna pažnja u diplomatskoj službi, koju karakterišu visoka mobilnost i promjenljivo radno vrijeme, biće usmjerena na uspostavljanje institucionalne podrške koja uvažava različite životne okolnosti zaposlenih i dodatno podstiče rodno ravnopravno radno okruženje, uključujući i kroz programe za podsticaj karijernog razvoja i napredovanja žena.

Posebna pažnja biće usmjerena na posebne programe obuke i usavršavanja kojima je cilj da podrže očuvanje institucionalne memorije kroz sistematizovano uvođenje u posao i održiv prenos znanja novim generacijama diplomata; razvoj liderskih kompetencija kroz identifikovanje i razvoj talenta za obavljanje poslova na ključnim mjestima u službi vanjskih poslova, te unapređenje kompetencija zaposlenih od značaja za buduće članstvo Crne Gore u EU.

Operativni cilj 5.2.		Kompetentna služba vanjskih poslova usmjerena na rezultate rada			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Procenat zaposlenih, u ukupnom broju zaposlenih, s najvišom ocjenom radnog učinka prema unaprijeđenom sistemu upravljanja radnim učinkom zasnovanom na rezultatima rada Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP			≤ 25% (≥50% žena)	≤ 25% (≥50% žena)	≤ 25% (≥50% žena)
Broj zaposlenih u službi vanjskih poslova koji je pohađao bar jedan program stručnog osposobljavanja ili usavršavanja ⁷ Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP	90 (57% žena)	≥90 (≥50% žena)	≥90 (≥50% žena)	≥95 (≥50% žena)	≥100 (≥50% žena)
Udio žena na pozicijama:					
- visokog rukovodnog kadra	57%	≥50%	≥50%	≥50%	≥50%
- šefova DKP-a	43%	≥50%	≥50%	≥50%	≥50%
Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP					

5.3. Unaprijeđena efikasnost rada kroz standardizaciju i digitalizaciju radnih procesa

Savremena vanjskopolitička služba ne može funkcionisati bez adekvatne tehnološke podrške, te zahtijeva modernizaciju i digitalizaciju procesa i uslova rada. Standardizacija upravljanja radnim procesima i normativno-pravno usaglašavanje procedura predstavljaju preduslov za digitalizaciju rada i stvaranje administracije zasnovane na principu „administracija bez papira“.

Uspostavljanje jasnih procedura omogućava dosljednost, transparentnost i efikasnost rada, ali i jačanje institucionalne memorije kroz uređen, održiv i lako dostupan arhivski sistem. Time se obezbjeđuje pouzdano čuvanje dokumentacije, lakši prenos znanja i kontinuitet u poslovanju, posebno u uslovima čestih rotacija zaposlenih.

Kontinuiranim razvojem sistema za bezbjednu komunikaciju, elektronsko upravljanje dokumentacijom i digitalizacijom usluga u zemlji i inostranstvu, stvara se osnova za veću operativnu efikasnost i bezbjednost sistema. Služba vanjskih poslova koja prati savremene tehnološke trendove, unapređuje spremnost i kompetencije da efikasno odgovori na potrebe građana/građanki, institucija i međunarodnih partnera.

⁷⁷ Programi stručnog osposobljavanja i usavršavanja od značaja za vanjsku politiku i međunarodne odnose, s posebnim akcentom na programe od značaja za članstvo u EU.

Operativni cilj 5.3.		Unaprijeđena efikasnost rada kroz standardizaciju i digitalizaciju radnih procesa			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.
Stepen implementacije sistema za elektronsku razmjenu dokumenata na nivou MVP i DKP Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP	≥25%	≥30%	≥50%	≥70%	100%
Procenat elektronski evidentirane arhivske građe službe vanjskih poslova Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		≥5%	≥15%	≥25%	≥35%
Broj digitalizovanih konzularnih usluga Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP			≥1	≥1	≥2

5.4. Jačanje vidljivosti, transparentnosti i povjerenja u rad službe vanjskih poslova

Savremeno okruženje karakterišu izuzetno brz protok informacija i intenzivna konkurencija različitih narativa u digitalnom prostoru. Informacije o vanjskopolitičkom djelovanju države danas gotovo istovremeno dopiru do domaće i međunarodne javnosti, a reakcije na iste su trenutne i često oblikuju percepciju prije nego što institucije dobiju priliku da iznesu zvanične stavove. U takvom okruženju, odsustvo jasne, pravovremene i koordinisane digitalne komunikacije ostavlja prostor za dezinformacije, pogrešna tumačenja i narušavanje povjerenja. S druge strane, za razliku od tradicionalnih diplomatskih aktivnosti koje zahtijevaju značajna ulaganja, digitalni kanali omogućavaju ciljanu, kontinuiranu i mjerljivu komunikaciju s domaćom i međunarodnom javnošću uz relativno niske troškove.

Polazeći od toga, vanjska politika Crne Gore prepoznaje digitalnu diplomatiju kao nužan, a ne dodatni instrument savremenog djelovanja. Kroz uspostavljanje mehanizama digitalne diplomatije doprinosi se strateškom pozicioniranju Crne Gore. Kroz proaktivno digitalno prisustvo, Crna Gora može jasno artikulirati svoje stavove o brojnim temama, obezbijediti fokus na određene ciljne javnosti, doprinositi smanjenju prostora za dezinformacije i pogrešne interpretacije, te graditi narativ odgovorne države posvećene dijalogu i saradnji, te u krajevnom jačati povjerenje u rad službe vanjskih poslova.

Operativni cilj 5.4.		Jačanje vidljivosti i povjerenja u rad službe vanjskih poslova			
Indikator	Polazna vrijednost 2025.	Prelazna vrijednost 2026.	Prelazna vrijednost 2027.	Prelazna vrijednost 2028.	Ciljana vrijednost 2029.

Broj digitalnih kanala koji se koriste u komunikaciji s javnošću Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP	3	≥45	≥47	≥49	≥51
Rangiranje službe vanjskih poslova prema mišljenju javnog mnjenja Crne Gore Izvor: CEDEM	9	7	5	4	3
Rangiranje službe vanjskih poslova po regionalnom indeksu otvorenosti Izvor: CDT	48,49%	≥50%	≥55%	≥60%	≥65%

Monitoring, evaluacija i izvještavanje

Sistem monitoringa i evaluacije zasniva se na jasno definisanim institucionalnim mehanizmima i redovnom praćenju i izvještavanju o postignutom učinku.

MONITORING, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE

Radi obezbjeđivanja dosljedne i efikasne implementacije Strategije vanjske politike, potrebno je uspostaviti sistem monitoringa i evaluacije zasnovan na jasno definisanim institucionalnim mehanizmima i redovnom praćenju učinka. U tom cilju, predviđeno je da se postojeća međuresorna radna grupa, koja je bila zadužena za pripremu predloga strateškog dokumenta, transformiše u **Međuresornu radnu grupu za praćenje implementacije Strategije vanjske politike**.

Ova međuresorna radna grupa imaće zadatak da kontinuirano prati sprovođenje akcionih planova, doprinosi koordinaciji aktivnosti nadležnih institucija, te da izrađuje periodične izvještaje o realizaciji definisanih mjera, aktivnosti i indikatora učinka. Izvještaji će služiti kao osnov za evaluaciju napretka, identifikovanje izazova u implementaciji, kao i za predlaganje korektivnih mjera kako bi se unaprijedila efikasnost sprovođenja strateškog dokumenta. U mjeri gdje je to primjenjivo, podaci će se prikupljati i analizirati na način koji omogućava uvid u različite efekte politika na žene i muškarce. Imajući u vidu da se Strategija vanjske politike donosi prvi put na ovaj način, predviđeno je godišnje izvještavanje o realizaciji planiranih aktivnosti da bi se uspostavila potrebna dinamika od značaja za adekvatno funkcionisanje procesa strateškog planiranja.

Pored praćenja realizacije postojećih akcionih planova, planirano je da međuresorna radna grupa bude zadužena i za iniciranje i pripremu novih planskih dokumenata, u skladu sa razvojem strateških ciljeva i promjenama u vanjskopolitičkom okruženju. Tako se obezbjeđuje kontinuitet strateškog planiranja i prilagodljivost novim okolnostima.

Istovremeno, radna grupa će imati važnu ulogu u ranom prepoznavanju i signaliziranju relevantnih promjena u domaćem i u međunarodnom kontekstu koje mogu uticati na ostvarivanje strateških ciljeva. Pravovremeno identifikovanje takvih promjena omogućava nadležnim institucijama da blagovremeno reaguju, prilagode aktivnosti i, po potrebi, revidiraju akcione planove ili pojedine strateške mjere.

Monitoring i evaluacija tako ne predstavljaju samo administrativni mehanizam izvještavanja, već čine dinamičan proces koji omogućava sveobuhvatan uvid u ostvarene rezultate, ojačanu transparentnost i odgovornost, kontinuirano učenje, unapređenje politika i efikasno ostvarivanje dugoročnih ciljeva Strategije vanjske politike.

Komunikacija s javnošću

Komunikacija predstavlja jedan od temeljnih stubova cjelokupnog procesa strateškog planiranja, kako u fazi izrade strateškog dokumenta, tako i tokom njegove implementacije i praćenja učinaka.

KOMUNIKACIJA S JAVNOŠĆU O CILJEVIMA I OČEKIVANIM UČINCIMA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Komunikacija predstavlja jedan od temeljnih stubova cjelokupnog procesa strateškog planiranja, kako u fazi izrade strateškog dokumenta, tako i tokom njegove implementacije i praćenja učinka. Ona nije samo prateći element, već aktivno oblikuje procese donošenja odluka, omogućava koordinaciju aktera i doprinosi efikasnom sprovođenju definisanih ciljeva. Kroz jasno, dosljedno i pravovremeno komuniciranje osigurava se zajedničko razumijevanje strateških opredjeljenja, jača povjerenje među uključenim akterima i zainteresovanim stranama, te stvara stabilan okvir za djelovanje u oblasti vanjske politike.

Komunikacija se u tom kontekstu oslanja na tri međusobno povezana i jednako važna stuba.

Prvi stub se odnosi na **internu komunikaciju među zaposlenima u službi vanjskih poslova**. Efikasna interna komunikacija unutar službe vanjskih poslova od presudnog je značaja za uspješno sprovođenje strateškog dokumenta. Ona omogućava zajedničko razumijevanje ciljeva i prioriteta, jača osjećaj odgovornosti i profesionalne pripadnosti, te doprinosi razvoju organizacione kulture zasnovane na saradnji i radu usmjerenom na rezultate. Istoremeno, interna komunikacija doprinosi stvaranju inkluzivnog radnog okruženja u kojem se uvažavaju različite perspektive i iskustva zaposlenih. Kroz sistematsku i kontinuiranu internu komunikaciju i unapređenje sistema upravljanja radnim učinkom obezbijediće se usklađeno djelovanje svih aktera uključenih u sprovođenje vanjskopolitičkih aktivnosti.

Drugi stub je **komunikacija među akterima vanjske politike**. Vanjska politika podrazumijeva saradnju više institucija na državnom nivou. Zbog toga je neophodno jačati jasne mehanizme međuresorne komunikacije, kako bi se obezbijedila usklađenost politika, izbjeglo preklapanje nadležnosti i osnažio zajednički nastup prema javnosti, kako međunarodnoj tako i domaćoj. Redovna razmjena informacija, koordinacija stavova i zajedničko planiranje aktivnosti doprinose koherentnosti vanjskopolitičkog djelovanja, sagledavanju različitih društvenih aspekata politika, i jačanju institucionalne efikasnosti.

Treći stub odnosi se na **komunikaciju prema domaćoj i međunarodnoj javnosti**. Transparentna i proaktivna komunikacija s javnošću ključna je za jačanje povjerenja građana i građanki, međunarodnih partnera i šire zainteresovane javnosti u rad institucija nadležnih za vanjske poslove. Ta komunikacija obuhvata informisanje domaće javnosti, ali i predstavljanje vanjskopolitičkih prioriteta međunarodnoj javnosti. Radi postizanja potpunog efekta, neophodno je izraditi sveobuhvatan plan komunikacije, s jasno definisanim ciljevima, ključnim porukama, ciljnim grupama i komunikacionim kanalima.

Komunikacija je snažan alat za jačanje odgovornosti, vidljivosti i kredibiliteta strateškog dokumenta, kao i za ostvarivanje njegovih dugoročnih ciljeva u oblasti vanjske politike.

Prilozi

- Usklađenost Strategije vanjske politike s drugim sektorskim strategijama
- Usklađenost Strategije s procesom evropske integracije i ključnim politikama Evropske unije
- Detaljna PESTLE analiza

PRILOZI

Prilog 1: Usklađenost Strategije vanjske politike s drugim sektorskim strategijama

Polazni okvir i metodološka napomena

Strategija vanjske politike Crne Gore 2026–2029. uspostavlja jedinstveni planski okvir za međunarodno djelovanje države u periodu koji se poklapa sa završnom fazom pristupanja Evropskoj uniji, obavezama koje će Crna Gora preuzeti iz članstva na vanjskopolitičkom planu, daljim učvršćivanjem statusa Crne Gore kao kredibilne članice NATO-a, te težnji da se u narednom periodu vanjska politika stavi u funkciju obezbjeđivanja bezbjednosti, prosperiteta i ugleda Crne Gore. Usklađenost Strategije s važećim strateškim dokumentima ima dvostruku funkciju: 1) obezbjeđuje vertikalnu usaglašenost s globalnim, evropskim, evroatlantskim i regionalnim okvirima; 2) obezbjeđuje horizontalnu povezanost vanjske politike sa sektorskim politikama koje imaju međunarodnu, evropsku, bezbjednosnu, ekonomsku, razvojnu, vrijednosnu ili institucionalnu dimenziju.

Strategija vanjske politike nema ambiciju da preuzima obaveze iz drugih sektorskih politika, već da jasno pokaže na koji način vanjskopolitički instrumenti doprinose njihovoj međunarodnoj afirmaciji, sprovođenju i vidljivosti.

Međunarodni strateški okvir

Međunarodni dokumenti ne utiču na Crnu Goru uvijek na isti način. Dio njih proizvodi političke i programske obaveze kroz članstvo u međunarodnim organizacijama, dio se prenosi kroz proces pristupanja Evropskoj uniji i usklađivanje s pravnom tekovinom, dio kroz NATO planiranje i saveznička očekivanja, dio se odnosi na postignute dogovore u sklopu regionalnih mehanizama i inicijativa, dok se dio ugrađuje u nacionalna strateška, planska i programska dokumenta i na taj način se oblikuju javne politike na unutrašnjem planu.

Agenda 2030 i Okvir saradnje UN za održivi razvoj 2023–2027.

Agenda 2030 i ciljevi održivog razvoja prenose se na nacionalni nivo prvenstveno kroz Nacionalnu strategiju održivog razvoja do 2030. godine, sektorske strategije i sistem praćenja razvoja. Njihov uticaj na Crnu Goru ogleda se u zahtjevu da se razvojne politike posmatraju integrisano – ekonomski rast, zaštita životne sredine, socijalna kohezija, vladavina prava, partnerstva i institucionalni kapaciteti ne tretiraju se kao odvojene oblasti, već kao međusobno povezani elementi održivog razvoja. Strategija vanjske politike preuzima tu logiku u međunarodnoj ravni, prvenstveno kroz dosljedno poštovanje i promociju multilateralizma, razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć, klimatsku diplomatiju, ljudska prava i zaštitu međunarodnog poretka zasnovanog na pravu.

Okvir saradnje Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2023–2027. dodatno konkretizuje vezu između ciljeva održivog razvoja i procesa pristupanja Evropskoj uniji. Za Strategiju vanjske politike ova veza je važna jer potvrđuje da evropska integracija i održivi razvoj nijesu paralelni, već

komplementarni reformski procesi.⁸ Pakt za budućnost Ujedinjenih nacija dopunjuje ovaj okvir kroz oblasti održivog razvoja i finansiranja razvoja, međunarodnog mira i bezbjednosti, nauke, tehnologije, inovacija i digitalne saradnje, mladih i budućih generacija, kao i transformacije globalnog upravljanja. Te oblasti prenose se na nacionalni nivo kroz prioritete multilateralnog djelovanja, razvojnu saradnju, digitalizaciju, zaštitu ljudskih prava i učešće Crne Gore u međunarodnim institucijama.

NATO strateški okvir

NATO Strateški koncept iz 2022. godine prenosi se na Crnu Goru kroz članstvo u Alijansi, saveznička očekivanja, nacionalno odbrambeno planiranje, ciljeve sposobnosti, učešće u misijama i operacijama i jačanje otpornosti na hibridne, sajber i druge bezbjednosne prijetnje. Riječju – svim onim elementima koji podrazumijevaju kredibilno članstvo Crne Gore u Alijansi, koje je pretočeno u jedan od ciljeva kroz Srednjoročni program rada Vlade 2024–2027. U Strategiji vanjske politike ova veza izražena je Strateškim ciljem 2.

NATO okvir se na nacionalni nivo prenosi i kroz Strategiju nacionalne bezbjednosti, Strategiju odbrane, planove modernizacije Vojske Crne Gore, finansiranje odbrane i učešće u međunarodnim misijama. Indikatori Strategije vanjske politike koji mjere izdvajanja za odbranu i modernizaciju Vojske Crne Gore, broj novih aktivnosti bilateralne saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane i broj međunarodnih mirovnih misija, operacija i aktivnosti u kojima Crna Gora učestvuje, predstavljaju neposrednu mjerljivu vezu s evroatlantskim obavezama države.

Regionalni okviri: SEE 2030, Zelena agenda za Zapadni Balkan i Zajedničko regionalno tržište 2025–2028.

Regionalni okviri prenose se na Crnu Goru kroz učešće u regionalnim organizacijama i inicijativama, a dominantno se to čini kroz obaveze u vezi s evropskom integracijom Zapadnog Balkana, kroz sveukupno društveno povezivanje (ekonomsko, socijalno i vrijednosno) i kroz politike zelene tranzicije. Strategija jugoistočne Evrope 2030, Zelena agenda za Zapadni Balkan i Deklaracija o uspostavljanju Zajedničkog regionalnog tržišta za period 2025–2028. utiču na Crnu Goru tako što regionalnu saradnju povezuju s prosperitetom, ljudima, partnerstvima, klimatskom politikom, infrastrukturnom povezanošću i ekonomskom integracijom.

U Strategiji vanjske politike ova je usklađenost najvidljivija kroz Operativni cilj 4.3, ali i kroz operativne ciljeve 3.2 i 4.2.⁹ Regionalna dimenzija se stoga ne posmatra kao sama sebi cilj, već kao mehanizam za jačanje evropske perspektive regiona, internacionalizaciju ekonomije,

⁸ Strateški cilj 4 Strategije vanjske politike (Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore na temeljima slobode, demokratije, rodne ravnopravnosti, vladavine prava i ljudskih prava) povezan je s prioritetima Okvira saradnje UN koji se odnose na inkluzivno društvo, ljudska prava i jačanje institucija. Operativni cilj 4.1 (Zalaganje za poštovanje rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i sloboda i inkluziju) predstavlja vanjskopolitičku manifestaciju ovih prioriteta.

⁹ Operativni cilj 4.3. Strategije vanjske politike (Jačanje odnosa, uticaja i uloge Crne Gore u regionu na principima dobrosusjedstva, međusobnog uvažavanja i vizije zajedničke budućnosti u EU) povezan je s dimenzijama Strategije jugoistočne Evrope 2030 koje se odnose na prosperitet, ljude, mir i partnerstva. Operativni cilj 4.2 (Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države) povezan je sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan, dok je Operativni cilj 3.2 (Doprinos internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije) povezan sa Zajedničkim regionalnim tržištem kroz ekonomsku razmjenu, turizam i mobilnost.

smanjenje sezonalnosti turizma, podršku zelenoj tranziciji i jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore kao konstruktivnog partnera.

Usklađenost s krovnim nacionalnim dokumentima

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

Visok stepen saglasja između Strategije vanjske politike Crne Gore i Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. godine (NSOR) obezbjeđuje vertikalnu komplementarnost dugoročnih razvojnih ciljeva države, s jedne strane, i vanjskopolitičkih prioriteta, kao instrumenta za njihovo ostvarivanje, s druge strane. Strategija vanjske politike u tom smislu operacionalizuje međunarodnu dimenziju razvojnih prioriteta definisanih NSOR-om, posebno u oblastima evropskih integracija, institucionalnog razvoja, međunarodne razvojne saradnje, zaštite životne sredine, ekonomske diplomatije i promocije vrijednosti održivog i inkluzivnog društva.

Usklađenost dva dokumenta posebno je vidljiva u domenu evropskih integracija i institucionalnog razvoja, što su procesi zasnovani na identičnim stremljenjima. U konkretnom slučaju, usklađenost postoji između Strateškog cilja 1 Strategije vanjske politike (Crna Gora – članica Evropske unije) i mjere NSOR 4.5.1 (Jačanje sistema upravljanja u okviru održivog razvoja). Strategija vanjske politike članstvo u Evropskoj uniji određuje kao prvi vanjskopolitički prioritet, a u širem smislu on predstavlja i sveobuhvatan okvir za unutrašnju političku, ekonomsku i institucionalnu transformaciju Crne Gore. Operativni cilj 1.1 (Spremnost za članstvo u EU) direktno korespondira s mjerom NSOR 4.5.3 (Sprovođenje reforme institucionalne organizacije sistema upravljanja u okviru održivog razvoja), koja predviđa reformu institucionalne organizacije sistema upravljanja, unapređenje koordinacije javnih politika i uspostavljanje efikasnijeg mehanizma za donošenje i sprovođenje razvojnih politika. Institucionalne reforme i jačanje administrativnih kapaciteta predstavljaju ključni preduslov za uspješnu evropsku integraciju Crne Gore, ali istovremeno i važan instrument za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, imajući u vidu visok stepen podudarnosti između procesa pristupanja Evropskoj uniji i sprovođenja Agende 2030, što potvrđuje i Izvještaj sistema Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori „*Uzajamne veze: Pristupanje EU i Agenda 2030*“ iz 2019. godine.

Posebno značajna usklađenost dva dokumenta ispoljava se u oblasti međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći. Strategija vanjske politike prepoznaje međunarodnu razvojnu saradnju kao važan segment vanjskog djelovanja Crne Gore i instrument doprinosa ostvarivanju širih razvojnih i vanjskopolitičkih prioriteta države. Ovaj segment direktno se naslanja na segment NSOR-a 5.6.2 (Platforma za finansiranje održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine), koji prepoznaje potrebu uspostavljanja održivog i koordinisanog sistema finansiranja razvojnih prioriteta i međunarodnog partnerstva.¹⁰

Podudarnost se ostvaruje i u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promjena. Operativni cilj 4.2. Strategije vanjske politike (Zalaganje za zelene politike utemeljene na ustavnom određenju Crne Gore kao ekološke države) usklađen je s mjerom NSOR 4.4.1 (Ublažavanje klimatskih

¹⁰ Od posebnog značaja za operacionalizaciju ove oblasti jeste zaseban strateški dokument Vlade – Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći Crne Gore 2026–2028, kojim se detaljno uređuju prioriteta, geografski i tematski fokus, kao i mehanizmi sprovođenja međunarodne razvojne saradnje i humanitarne pomoći. Tako se obezbjeđuje međusobna usklađenost razvojnih, vanjskopolitičkih i međunarodnih obaveza Crne Gore, uz istovremeno jačanje njenog međunarodnog kredibiliteta i doprinosa zajedničkim evropskim i globalnim prioritetima.

promjena). Klimatska diplomatija i afirmacija koncepta Crne Gore kao ekološke države predstavljaju vanjskopolitički instrument za veću vidljivost prioriteta definisanih NSOR-om. U tom smislu, vanjska politika doprinosi međunarodnoj afirmaciji i sprovođenju razvojnih prioriteta u oblasti zaštite životne sredine, održivog upravljanja resursima i klimatske otpornosti.

U oblasti ekonomskog razvoja, Strateški cilj 3 Strategije vanjske politike (Unapređenje ekonomske saradnje s inostranstvom na temeljima vladavine prava i održivog razvoja) pokazuje jasnu povezanost sa ciljem NSOR 4.4 (Uvođenje zelene ekonomije) i mjerom 4.4.7 (Rast konkurentnosti crnogorske ekonomije). Ekonomska diplomatija, privlačenje stranih investicija i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije usklađeni su s principima zelene ekonomije, cirkularnog modela razvoja i održivog turizma. Dodatna usklađenost ogleđa se i u digitalizaciji procesa, odnosno standardizaciji i digitalizaciji diplomatskih procedura, što korespondira s mjerom NSOR 4.5.3. koja se odnosi na unapređenje sistema upravljanja i institucionalne koordinacije.

Visok stepen usklađenosti između Strategije vanjske politike i strateškog cilja 4.2 NSOR-a (Podrška vrijednostima, normama i obrascima ponašanja značajnim za održivost društva) potvrđuje se i kroz Strateški cilj 4 vanjske politike (Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore na temeljima slobode, demokratije, rodne ravnopravnosti, vladavine prava i ljudskih prava). Strateški cilj 4.2. NSOR-a predstavlja okvir za jačanje društvenog kapitala, socijalne kohezije, inkluzije i vrijednosti održivog razvoja, dok Strategija vanjske politike ove principe afirmiše kroz međunarodno djelovanje Crne Gore i promociju njenog vrijednosnog profila na multilateralom i na bilateralom planu. Operativni cilj 4.1 (Zalaganje za poštovanje rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i sloboda i inkluziju) direktno korespondira s mjerama 4.2.2 (Razvoj sistema vrijednosti u skladu sa ciljevima održivog razvoja zajednice) i 4.2.5 (Stimulisanje zapošljivosti i socijalne inkluzije) NSOR-a, kao i s principima nediskriminacije i društvene kohezije. Dok NSOR akcenat stavlja na unutrašnju izgradnju inkluzivnog i kohezivnog društva, Strategija vanjske politike ove vrijednosti promovira kroz aktivno diplomatsko djelovanje i međunarodnu afirmaciju Crne Gore kao države posvećene demokratiji, ljudskim pravima i održivom razvoju.

Usklađenošću Strategije vanjske politike s Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine, kao jednim od ključnih krovnih strateških dokumenata države, obezbjeđuje se cjelovita sinhronizacija razvojnih prioriteta Crne Gore s njenim međunarodnim djelovanjem i vanjskopolitičkim pozicioniranjem. Na taj način unutrašnje jačanje institucija, društvena kohezija, snaženje održivog razvoja i sistema vrijednosti istovremeno postaju osnova za izgradnju međunarodnog kredibiliteta Crne Gore i njeno pozicioniranje kao pouzdanog partnera u promovisanju evropskih vrijednosti, održivog razvoja i međunarodne saradnje.

Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024–2027.

Srednjoročni program rada Vlade Crne Gore 2024–2027. obezbjeđuje programski okvir za sprovođenje prioriteta Vlade, a Strategija vanjske politike ga razrađuje u dijelu koji se odnosi na Crnu Goru kao dio Evrope i državu otvorenu ka svijetu. Usklađenost se potvrđuje u segmentima punopravnog članstva u Evropskoj uniji, aktivnog i kredibilnog članstva u NATO-u, jačanja dobrosusjedskih odnosa, uloge u multilateralnim organizacijama i unapređenja profesionalne službe vanjskih poslova.

Fiskalna strategija Crne Gore 2024–2027. i Smjernice makroekonomske i fiskalne politike 2023–2026.

Usklađenost s Fiskalnom strategijom ogleda se u potrebi da se jačanje mreže diplomatsko-konzularnih predstavništava, profesionalizacija službe vanjskih poslova, razvoj digitalnih sistema i sprovođenje međunarodne razvojne saradnje planiraju u skladu s održivim finansijskim okvirom.¹¹ Strategija vanjske politike ne može biti djelotvorna bez finansijske predvidljivosti, jer se ciljevi koji se odnose na DKP mrežu, kadrovske popunjavanje, digitalizaciju i međunarodne kontribucije neposredno oslanjaju na budžetsko planiranje.

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike relevantne su i u dijelu pregovaračkog poglavlja 30 – Vanjski odnosi, posebno kroz aktivnosti posvećene međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći. Time se obezbjeđuje veza između ekonomskog upravljanja, evropske integracije i vanjskopolitičkog djelovanja.

Program ekonomskih reformi Crne Gore 2026–2028. i Industrijska politika 2024–2028.

Program ekonomskih reformi i Industrijska politika predstavljaju značajne ekonomske dokumente za povezivanje vanjske politike s konkurentnošću, investicijama, produktivnošću, održivim i inkluzivnim rastom i razvojem industrijske osnove. Strategija vanjske politike povezuje se s ovim dokumentima kroz Strateški cilj 3, kojim se ekonomska diplomatija postavlja kao instrument unapređenja međunarodne ekonomske saradnje na temeljima vladavine prava i održivog razvoja.

Operativni cilj 3.1 direktno podržava pozicioniranje Crne Gore kao konkurentne investicione destinacije, dok Operativni cilj 3.2 doprinosi internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranju Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije.

Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija odbrane

Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija odbrane čine osnovu za povezivanje vanjske politike s nacionalnom i evroatlantskom bezbjednošću. Strategija vanjske politike ovu vezu razrađuje kroz Strateški cilj 2, kojim se Crna Gora pozicionira kao kredibilna NATO članica, faktor mira i stabilnosti. Operativni cilj 2.1. usmjeren je na otpornost na bezbjednosne izazove, dok Operativni cilj 2.2. obuhvata doprinos kolektivnoj odbrani, miru i stabilnosti na temeljima međunarodnog prava.¹²

Indikatori koji potvrđuju ovu usklađenost obuhvataju visinu izdvajanja za odbranu i modernizaciju Vojske Crne Gore, broj novih aktivnosti bilateralne saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane i broj međunarodnih mirovnih misija, operacija i aktivnosti u kojima učestvuje Crna Gora. Time se

¹¹ Fiskalna strategija Crne Gore 2024–2027, u okviru mjera u oblasti bilateralne i multilateralne saradnje, posvećuje pažnju jačanju mreže diplomatsko-konzularnih predstavništava, kroz otvaranje osam novih diplomatsko-konzularnih predstavništava, s procijenjenim fiskalnim efektom realizacije ove mjere na nivou 0,49 mil. eura godišnje, odnosno 2,67 mil. eura na srednjem roku, a što je jedan od aspekata Strategije vanjske politike.

¹² Drugi strateški cilj Strategije nacionalne bezbjednosti Crne Gore – Prevencija i suzbijanje izazova i prijetnji koji mogu uticati na bezbjednost Crne Gore i njenih saveznika, u jednom dijelu obuhvaćena je i Strategijom vanjske politike, imajući u vidu ulogu Crne Gore kao kredibilne NATO članice, faktor mira i stabilnosti, te istaknute potrebe za jačanjem otpornosti na bezbjednosne izazove (operativni cilj).

međunarodno djelovanje, saveznička odgovornost i nacionalni bezbjednosni kapaciteti povezuju u jedinstveni sistem.

Strategija implementacije Rezolucije SBUN 1325 – Žene, mir i bezbjednost 2024–2027.

Strategija implementacije Rezolucije SBUN 1325 usklađena je sa Strategijom vanjske politike kroz dva nivoa. Prvi je bezbjednosni, jer Operativni cilj 2.2. Strategije vanjske politike predviđa aktivan doprinos miru i stabilnosti, uključujući učešće u međunarodnim misijama i operacijama. Drugi je vrijednosni, jer Operativni cilj 4.1. promoviše rodnu ravnopravnost, ljudska prava i inkluziju. Ova strategija stoga predstavlja vezu između rodne ravnopravnosti, bezbjednosne politike i međunarodnog ugleda Crne Gore.

Horizontalna usklađenost

Kad je u pitanju usklađenost Strategije vanjske politike s važećim sektorskim strategijama, u obzir je uzet širok spektar dokumenata koji oblikuju druge javne politike na državnom nivou. Budući da većina ovih javnih politika i sektorskih strategija ima svoju međunarodnu komponentu, posebno se vodilo računa o neophodnosti da se ciljevima i aktivnostima Strategije vanjske politike ne definišu prethodno uspostavljene obaveze u drugim javnim politikama na horizontalnoj ravni.

Strategija reforme javne uprave 2022–2026.

Usklađenost sa Strategijom reforme javne uprave 2022–2026. ogleda se u komplementarnosti strateškog cilja „Profesionalna služba vanjskih poslova koja zastupa interese Crne Gore u međunarodnim odnosima“ Strategije vanjske politike sa četiri od pet strateških ciljeva definisanih Strategijom reforme javne uprave za dati period, i to: Organizacija i rad javne uprave u funkciji potreba građana; Građani i privreda koriste kvalitetne usluge javne uprave; Profesionalna javna administracija; i Transparentna i inkluzivna javna uprava. Dodatno, operativni ciljevi oba dokumenta, koji se prvenstveno odnose na efikasnije, ekonomičnije i efektivnije upravljanje, kvalitet pružanja usluga koje prati nezaobilazan proces digitalizacije, kao i kadrovsko planiranje, upućuju na njihovu komplementarnost i sinhronizovanost.

Strategija digitalne transformacije 2022–2026.

Strategija digitalne transformacije 2022–2026. u okviru prvog strateškog cilja „Unapređenje kapaciteta i sposobnosti za digitalnu transformaciju Crne Gore“ kao operativne ciljeve predvidjela je „Poboljšanje dostupnosti, interoperabilnosti i upravljanja podacima“ i „Povećanu pokrivenost i modernizaciju elektronske komunikacione infrastrukture“. Ovi operativni ciljevi komplementarni su s operativnim ciljem „Unaprijeđena efikasnost rada kroz standardizaciju i digitalizaciju radnih procesa“ obuhvaćenim strateškim ciljem Strategije vanjske politike „Profesionalna služba vanjskih poslova koja zastupa interese Crne Gore u međunarodnim odnosima“.

Strategija sajber bezbjednosti 2022–2026.

Strategija sajber bezbjednosti usklađena je sa Strategijom vanjske politike kroz Operativni cilj 2.1 – Jačanje otpornosti na bezbjednosne izazove. Sajber bezbjednost je transnacionalni izazov koji zahtijeva međunarodnu saradnju, razmjenu informacija, jačanje kapaciteta i partnerstva s državama i međunarodnim organizacijama. Zbog toga se operativni cilj sajber strategije koji se

odnosi na razvoj saradnje s nacionalnim i međunarodnim partnerima funkcionalno podudara sa ciljem Strategije vanjske politike o jačanju otpornosti.

Strategija integrisanog upravljanja granicom 2025–2028.

Strategija integrisanog upravljanja granicom predviđela je niz operativnih ciljeva i mjera radi usklađivanja sa šengenskom pravnom tekovinom i standardima u pogledu rješavanja pitanja neregularnih migracija, dok se Strategijom vanjske politike kroz operativni cilj „Jačanje otpornosti na bezbjednosne izazove“ posebna pažnja posvećuje regionalnoj i međunarodnoj saradnji radi suzbijanja nelegalnih migracija.

Strategija za interkulturalizam i društvenu koheziju 2025–2028.

Kroz operativni cilj „Zalaganje za poštovanje ljudskih prava i sloboda, inkluziju i ravnopravnost“ u okviru strateškog cilja „Jačanje međunarodnog ugleda Crne Gore na temeljima slobode, demokratije, ravnopravnosti, vladavine prava i ljudskih prava“, Strategija vanjske politike gradi sponu sa Strategijom za interkulturalizam i društvenu koheziju 2025–2028, tako što se sinhronizuje s operativnim ciljem „Unaprijeđena međunarodna diplomatska (kulturna i javna) promocija interkulturalizma i Crne Gore kao zemlje interkulture“ u okviru strateškog cilja „Unapređenje i promocija interkulturalizma u oblasti kulturne, javne diplomatije i ekološke diplomatije za održivi razvoj“. Posebno je važna veza s međunarodnom diplomatskom, kulturnom i javnom promocijom interkulturalizma i Crne Gore kao zemlje interkulture. Strategija vanjske politike ovu vrijednosnu osnovu internacionalizuje kroz promociju Crne Gore kao društva pluralizma, tolerancije, ljudskih prava i demokratske kulture.

Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026–2030.

Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima 2026–2030. kao jedan od strateških ciljeva prepoznala je snažnu povezanost dijaspore sa Crnom Gorom i korišćenje njenog potencijala za društveno-ekonomski razvoj naše države, što prati i operativni cilj Strategije vanjske politike, kojim se teži ostvariti jačanje partnerstva s dijasporom-iseljenicima kroz transfer znanja, iskustva i kapitala.

Strategija LGBTI 2024–2028. i Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027.

Strategija LGBTI 2024–2028. i Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022–2027. usklađene su sa Strategijom vanjske politike kroz Operativni cilj 4.1, koji se odnosi na zalaganje za poštovanje rodne ravnopravnosti, ljudskih prava i sloboda i inkluziju. Ova veza je značajna jer međunarodni ugled Crne Gore ne zavisi samo od deklarativne posvećenosti vrijednostima, već od stvarnog napretka u zaštiti prava ranjivih i marginalizovanih grupa, što su javne politike koje se razrađuju dvjema navedenim strategijama.

Strategija razvoja turizma 2022–2025. i Strategija razvoja nacionalnog brenda 2022–2026.

Strategija razvoja turizma 2022–2025. u sklopu strateškog cilja „Investicionim ulaganjima i formalizacijom turističkog prometa Crna Gora se afirmiše kao globalno prepoznata turistička destinacija, sa smanjenom sezonalnošću poslovanja, umjerenijim regionalnim disbalansom i prioritizacijom turizma u razvojnim politikama“ kao jedan od operativnih ciljeva prepoznaje

„Unaprijeđen kvalitet diverzifikovanog turističkog proizvoda“, što je u skladu s operativnim ciljem „Doprinos internacionalizaciji crnogorske ekonomije i pozicioniranje Crne Gore kao cjelogodišnje turističke destinacije“ u okviru strateškog cilja „Unapređenje ekonomske saradnje s inostranstvom na temeljima vladavine prava i održivog razvoja“ Strategije vanjske politike.

Strategija razvoja nacionalnog brenda 2022–2026. kao strateški cilj predviđela je stvaranje jakog nacionalnog brenda koji će unaprijediti konkurentnost i imidž države, s kojim se Strategija vanjske politike usklađuje kroz operativni cilj „Doprinos pozicioniranju Crne Gore kao konkurentne investicione destinacije u evropskom i globalnom ekonomskom prostoru“.

Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći Crne Gore 2026–2028.

Program međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći Crne Gore 2026–2028. predstavlja značajan dokument za operacionalizaciju dijela Strategije vanjske politike koji se odnosi na međunarodnu razvojnu saradnju i međunarodnu humanitarnu pomoć. Dok Strategija vanjske politike uspostavlja vanjskopolitički okvir ove oblasti, Program treba da obezbijedi tematski i geografski fokus, institucionalne mehanizme, način planiranja i praćenja sredstava, kao i izvještavanje o doprinosu Crne Gore međunarodnom razvoju i solidarnosti.

Usklađenost je direktna s Operativnim ciljem 1.2. Strategije vanjske politike – „Dosljedno sprovođenje politika Evropske unije“. Iako međunarodna razvojna saradnja i humanitarna pomoć nijesu dio Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike EU u užem smislu, one predstavljaju važan instrument međunarodnog pozicioniranja Evropske unije i njenih država članica. Za Crnu Goru, ova oblast predstavlja istovremeno dio pripreme za članstvo u EU, dio doprinosa međunarodnoj solidarnosti i dio jačanja kredibiliteta države kao buduće članice Unije.

Prilog 2: Usklađenost Strategije s procesom evropske integracije i ključnim politikama Evropske unije

Strategija vanjske politike Crne Gore 2026–2029. usklađena je s procesom evropske integracije kroz postojeća strateška opredjeljenja, prioritete i mjere koje se odnose na članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji, punu usklađenost sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, jačanje dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje, aktivno multilateralno djelovanje, doprinos međunarodnom miru i bezbjednosti, sprovođenje restriktivnih mjera, učešće u misijama i operacijama EU, jačanje otpornosti na hibridne prijetnje i unapređenje vanjskih ekonomskih odnosa u skladu s pravilima i praksama EU.

Ova Strategija ne uvodi posebne ciljeve izvan postojeće strukture, već precizira način na koji ustanovljeni ciljevi, prioriteti i mjere doprinose obavezama Crne Gore iz procesa pristupanja EU, preporukama iz godišnjih izvještaja Evropske komisije i ključnim politikama Evropske unije.

U domenu Poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, Strategija je povezana s procesom evropske integracije kroz opredjeljenje Crne Gore da nastavi potpunu usklađenost sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU. To obuhvata usklađivanje s izjavama EU, restriktivnim mjerama, pozicijama EU u međunarodnim organizacijama, kao i učešće Crne Gore u misijama i operacijama u okviru Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU (ZBOP).

Imajući u vidu da je u Poglavlju 31 ostvaren visok stepen usklađenosti, uključujući ispunjenost završnog mjerila za zatvaranje, Strategija se u ovoj oblasti usmjerava na očuvanje dostignutog nivoa usklađenosti do formalnog zatvaranja poglavlja i članstva Crne Gore u EU. To podrazumijeva nastavak potpune usklađenosti sa ZVBP EU, djelotvornu primjenu restriktivnih mjera, održavanje usklađenosti sa zajedničkim pozicijama EU, nastavak političkog dijaloga s EU o vanjskoj i bezbjednosnoj politici, jačanje kapaciteta za djelovanje u oblasti bezbjednosne i odbrambene politike, kao i nastavak dijaloga s državama članicama o pojedinim pitanjima vanjske politike.

Dobrosusjedski odnosi i regionalna saradnja predstavljaju jedan od suštinskih političkih elemenata procesa evropske integracije. Konstruktivno rješavanje otvorenih bilateralnih pitanja, regionalna saradnja u svim okvirima i mehanizmima, kao i aktivno učešće u procesima koji vode postepenom približavanju regiona EU, važni su za evropski put Crne Gore i za njen kredibilitet, kako kao države kandidatkinje, tako i kao države koja će, kao članica EU, nastaviti s pružanjem podrške regionu na planu dalje evropske integracije.

Kad je riječ o Poglavlju 30 – Vanjski odnosi, veza sa Strategijom ostvaruje se kroz aktivnosti u oblasti ekonomskih odnosa s inostranstvom, regionalne ekonomske saradnje, ekonomske diplomatije, trgovinske politike, razvojne i humanitarne saradnje i usklađivanja s pravilima EU u odnosima s trećim državama. Iako je Poglavlje 30 privremeno zatvoreno, Crna Gora je dužna da do članstva održava i dalje razvija usklađenost s pravnom tekovinom i politikama EU u ovoj oblasti. Zato je aktivnosti u ovom domenu potrebno nastaviti sprovoditi u skladu s obavezama iz procesa pristupanja EU.

Najneposrednija veza Strategije s procesom evropske integracije ostvaruje se kroz Klaster 6 – Vanjski odnosi, koji obuhvata Poglavlje 30 – Vanjski odnosi i Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.¹³

Multilateralno djelovanje Crne Gore, zasnovano na poštovanju međunarodnog prava, ljudskih prava i poretka zasnovanog na pravilima, povezano je s vrijednosnim osnovama Evropske unije i političkim kriterijumima za članstvo. Vanjska politika u ovom dijelu nije zaseban politički kriterijum, ali doprinosi njegovom ispunjavanju kroz međunarodno djelovanje koje potvrđuje posvećenost demokratiji, vladavini prava, ljudskim pravima, zaštiti civilnog stanovništva, međunarodnoj odgovornosti i saradnji s partnerskim državama u okviru Ujedinjenih nacija, OEBS-a, Savjeta Evrope i drugim međunarodnim mehanizmima.

Pitanja hibridnih prijetnji, dezinformacija, stranog miješanja i sajber izazova povezana su s preporukama Evropske komisije i bezbjednosnim prioritetima EU. Jačanje otpornosti institucija i društva u cjelini na ove prijetnje doprinosi zaštiti demokratskih procesa, očuvanju strateške orijentacije Crne Gore i sposobnosti države da djeluje u skladu s vanjskopolitičkim i bezbjednosnim prioritetima EU.

Strategija uzima u obzir nalaze iz godišnjih izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori, posebno one koji se odnose na Poglavlje 31 i Poglavlje 30. U dijelu Poglavlja 31, izvještaji Evropske komisije u kontinuitetu prepoznaju usklađenost Crne Gore sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, uključujući i sa odlukama o restriktivnim mjerama, učesće u misijama i operacijama EU i saradnju u oblasti bezbjednosne i odbrambene politike. Istovremeno, preporuke Evropske komisije ukazuju na to da je potrebno nastaviti potpunu usklađenost sa ZVBP EU i dodatno jačati otpornost na strano miješanje, manipulaciju informacijama, dezinformacije i hibridne prijetnje. U aktuelnom trenutku obilježenom nestabilnostima i nepredvidljivostima na globalnom planu, EU kao referentni vrijednosni okvir za napredak na putu integracije uzima (potpunu) usklađenost sa ZVBP, što doprinosi povjerenju u procese koje Crna Gora sprovodi i predstavlja garant naše pouzdanosti od momenta punopravnog članstva.

EU strateški okvir

EU strateška agenda 2024–2029. i prioriteti Evropske komisije 2024–2029. prenose se na Crnu Goru kroz proces pristupanja Evropskoj uniji, Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Reformsku agendu, pregovaračka poglavlja, izvještaje Evropske komisije i obavezu postepenog preuzimanja pravne tekovine i politika Evropske unije. Za Strategiju vanjske politike ovaj okvir je značajan jer članstvo u EU nije samo jedan od ciljeva vanjske politike, već ključni okvir ukupnog vanjskopolitičkog, reformskog, ekonomskog i institucionalnog pozicioniranja Crne Gore.

¹³ Uz izuzetak završnog mjerila iz poglavlja 24, koje se odnosi na usklađivanje s viznom politikom EU, kao i pomenute obaveze iz poglavlja 30 – Vanjski odnosi (koje je privremeno zatvoreno) i poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, ispunjavanje preostalih završnih mjerila po otvorenim pregovaračkim poglavljima dominantno zavisi od sprovođenja konkretnih reformskih procesa u oblastima unutrašnjih javnih politika. Te reforme su prvenstveno u nadležnosti resornih ministarstava, ali i drugih državnih organa, organa državne uprave, odnosno drugih nadležnih javnopravnih organa i organizacija. U tom kontekstu, zadatak vanjske politike nije da neposredno proizvodi reformske rezultate u tim oblastima, već da, na osnovu pravovremenog signala resornog ministarstva ili Ministarstva evropskih poslova, kroz mrežu diplomatsko-konzularnih predstavništava intenzivira komunikaciju s državama članicama EU. Cilj takvog djelovanja jeste obezbjeđivanje njihove podrške u postupku usaglašavanja zajedničke pozicije EU, koja se, između ostalog, artikuliše u okviru radne grupe COELA i predstavlja političko-proceduralnu pretpostavku za formalno privremeno zatvaranje pregovaračkih poglavlja na međuvladinim konferencijama Crne Gore i EU.

Usklađenost je direktna kroz Strateški cilj 1 i operativne ciljeve 1.1. i 1.2. Indikatori Strategije koji prate broj privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja, podršku javnog mnjenja u državama članicama EU, procenat ratifikacije Ugovora o pristupanju, procenat usklađenosti sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU i stepen usklađenosti vizne politike s viznom politikom EU predstavljaju mjerljivu vezu između evropskog strateškog okvira i nacionalnog vanjskopolitičkog djelovanja.

Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2026–2027. i Reformska agenda 2024–2027.

Program pristupanja Crne Gore i Reformska agenda predstavljaju ključne nacionalne instrumente za prenošenje evropskih obaveza u domaći pravni i institucionalni sistem. Strategija vanjske politike je s ovim dokumentima usklađena kroz Strateški cilj 1, ali i kroz niz operativnih ciljeva koji se odnose na ZVBP, viznu politiku, razvojnu saradnju, humanitarnu pomoć, regionalnu saradnju, ekonomsku konkurentnost i institucionalnu pripremljenost za članstvo.

U indikatorima Strategije vanjske politike ova usklađenost posebno je vidljiva kroz broj privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja, procenat usklađenosti sa ZVBP, stepen usklađenosti vizne politike s viznom politikom EU i broj partnerskih država s kojima je uspostavljena bilateralna saradnja u oblasti evropske integracije.

Strategija informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2023–2026.

Strategija informisanja javnosti o pristupanju Evropskoj uniji povezana je sa Strategijom vanjske politike kroz Operativni cilj 1.1, jer uspješnost pristupnog procesa zavisi i od međunarodne prepoznatljivosti Crne Gore kao buduće članice EU. Ova veza je posebno važna u završnoj fazi pregovora i u procesu ratifikacije Ugovora o pristupanju u državama članicama EU.

Indikator Strategije vanjske politike „Podrška javnog mnjenja u državama članicama EU o članstvu Crne Gore“ predstavlja direktnu mjeru ove komunikacione i diplomatske dimenzije evropske integracije, dok indikator „Procenat država članica EU koje su ratifikovale Ugovor o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji“ predstavlja krajnji institucionalni izraz uspješnog povezivanja diplomatskog djelovanja i procesa pridruživanja.

Strategija reforme pravosuđa 2024–2027. i Strategija za borbu protiv korupcije 2024–2028.

Strategija reforme pravosuđa i Strategija za borbu protiv korupcije predstavljaju sektorske dokumente koji su od značaja za kredibilitet evropske integracije i međunarodni ugled Crne Gore. Njihova veza sa Strategijom vanjske politike ogleda se u dva pravca: kroz Strateški cilj 1, jer su vladavina prava i institucionalna odgovornost uslov za članstvo u Evropskoj uniji, i kroz Strateški cilj 4, jer međunarodni ugled države počiva na stvarnom poštovanju vladavine prava, ljudskih prava i demokratskih standarda.

Posebno je relevantan indikator Strategije vanjske politike „Rangiranje Crne Gore po Indeksu percepcije korupcije na globalnom nivou“. Ovaj indikator istovremeno prati međunarodnu percepciju vladavine prava i kvalitet institucionalnog ambijenta za investicije, zbog čega povezuje Strateški cilj 3 i Strateški cilj 4 Strategije vanjske politike.

Prilog 3: Detaljna PESTLE analiza

PESTLE analiza je obuhvatila razmatranje političkih, ekonomskih, socijalnih, tehnoloških, pravnih i ekoloških trendova koji utiču na vanjsku politiku, te kombinovanjem s elementima strateškog predviđanja anticipirala moguće scenarije koji će dominantno uticati na međunarodno okruženje.

P – Politički kontekst

Savremeni međunarodni poredak karakteriše izražena geopolitička fragmentacija, slabljenje multilateralne institucije i intenziviranje rivalstva velikih sila, što rezultira smanjenjem predvidljivosti globalnog sistema i jačanjem blokovske politike. Prema Upsala programu podataka o sukobima (Uppsala Conflict Data Program – UCDP), u 2024. godini evidentiran je 61 državni oružani konflikt u 36 država, što predstavlja najveći broj od početka mjerenja 1946. godine, dok je 11 konflikata dostiglo prag rata. Istovremeno, Projekat prikupljanja podataka o lokacijama i događajima oružanih sukoba (Armed Conflict Location and Event Data – ACLED) bilježi 204.605 konfliktnih događaja u periodu od 1. decembra 2024. do 28. novembra 2025, s više od 240.000 poginulih, što potvrđuje visok intenzitet i globalnu rasprostranjenost savremenog konfliktnog okruženja.

Globalni bezbjednosni ambijent obilježen je visokom koncentracijom kriznih zona. Rat u Ukrajini predstavlja najveći konvencionalni sukob u Evropi od 1945. godine. Prema podacima Kancelarije visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights – OHCHR) i sistema Ujedinjenih nacija za Ukrajinu (UN Ukraine), tokom 2025. godine u Ukrajini je verifikovano 2.514 ubijenih i 12.142 ranjena civila, dok je od februara 2022. dokumentovano više od 15.000 ubijenih i više od 41.000 ranjenih civila. Sukob u Gazi izazvao je masovne civilne gubitke i humanitarnu katastrofu; prema podacima Agencije Ujedinjenih nacija za pomoć palestinskim izbjeglicama (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East – UNRWA), zasnovanim na podacima OCHA, do marta 2026. u Gazi su prijavljene desetine hiljada ubijenih i više od 170.000 ranjenih. Dugotrajne krize u Siriji, Jemenu i Libanu, nestabilnost u Sahelu, Sudanu i Demokratskoj Republici Kongo, kao i regionalna eskalacija povezana s Iranom, potvrđuju globalno širenje konflikata i njihovu sve veću međuzavisnost.

Ovaj trend prati značajan rast vojnih izdataka. Prema Međunarodnom institutu za istraživanje mira iz Stokholma (Stockholm International Peace Research Institute – SIPRI), globalna vojna potrošnja dostigla je 2.887 milijardi USD u 2025. godini, uz rast od 2,9% u odnosu na prethodnu godinu, dok je vojna potrošnja u Evropi porasla za 14%, na 864 milijarde USD. Takav trend ukazuje na dugoročnu militarizaciju međunarodnih odnosa i smanjenje prostora za preventivnu diplomatiju, razvojne politike i humanitarno djelovanje.

Funkcionisanje Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija dodatno je ograničeno čestom upotrebom prava veta, prema izvještajima organizacije Security Council Report, što slabi postojeće multilateralne formate, kolektivne napore za očuvanje mira i bezbjednosti i podstiče jačanje regionalnih i ad hoc političkih i sigurnosnih aranžmana, često okupljenih oko partikularnih interesa. Poseban destabilizujući faktor predstavlja Iran, koji kroz nuklearni program pod nadzorom Međunarodne agencije za atomsku energiju (International Atomic Energy Agency – IAEA), balističke kapacitete evidentirane u okviru programa CSIS Missile Threat Centra za strateške i međunarodne studije (Center for Strategic and International Studies – CSIS) i mrežu

proksi aktera analiziranih od strane Savjeta za vanjske odnose (Council on Foreign Relations – CFR), utiče na bezbjednosnu dinamiku Bliskog istoka i šireg evroatlantskog prostora.

Paralelno, globalni demokratski trendovi pokazuju dugoročan pad političkih sloboda. Freedom House u izvještaju Freedom in the World 2026 bilježi dvadesetu uzastopnu godinu pada globalnih sloboda, dok Economist Intelligence Unit u Indeksu demokratije bilježi da značajan dio svjetske populacije živi pod autoritarnim režimima. Ovi trendovi se reflektuju i u evropskom političkom prostoru kroz jačanje populističkih i euroskeptičnih aktera, što utiče na unutrašnju koheziju Evropske unije, politiku proširenja i otpornost demokratskih institucija.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu posebno je važno da država zadrži jasno, predvidljivo i kredibilno vanjskopolitičko usmjerenje, zasnovano na članstvu u NATO, na ubrzanju evropske integracije i dosljednom zalaganju za međunarodni poredak zasnovan na pravilima. Jačanje geopolitičkih podjela i slabljenje multilateralnog sistema smanjuju prostor za neutralno pozicioniranje država ograničenih kapaciteta i povećavaju značaj usklađenosti sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU. Istovremeno, rast konflikata, političke polarizacije i destabilizujućih aktera povećava rizik od preliivanja kriza na Zapadni Balkan, uključujući hibridne prijetnje, maligni strani uticaj, pokušaje destabilizacije demokratskih institucija i jačanje ekstremističkih narativa. Zato vanjska politika Crne Gore treba da nastavi da jača otpornost institucija, aktivno koristi NATO i EU formate konsultacija i afirmiše Crnu Goru kao pouzdanog partnera i buduću članicu Evropske unije.

E – Ekonomski kontekst

Globalna ekonomija ulazi u fazu fragmentacije, deglobalizacije i povećane geopolitičke ekonomizacije, u kojoj se trgovina, investicije, energija i razvojna saradnja sve više posmatraju kroz prizmu bezbjednosti i strateške autonomije. Poremećaji u međunarodnim transportnim rutama, naročito u Crvenom moru, Sueckom kanalu, Persijskom zalivu i Crnom moru, utiču na globalne lance snabdijevanja, produžavaju transportne rute, povećavaju troškove osiguranja i dodatno podstiču inflatorne pritiske u Evropi. Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj (United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD) upozorava da pomorska trgovina, koja nosi više od 80% svjetske trgovine, funkcioniše pod pritiskom rastućih troškova, nesigurnosti i usporavanja rasta.

Energetska sigurnost ostaje ključni faktor ekonomske stabilnosti. Hormuški moreuz, kroz koji je u 2024. godini prolazilo oko 20 miliona barela nafte dnevno, odnosno oko 20% globalne potrošnje naftnih tečnosti, prema podacima Američke administracije za energetske informacije (United States Energy Information Administration – U.S. EIA), predstavlja jednu od najosjetljivijih tačaka globalnog energetskog sistema. Međunarodna agencija za energetiku (International Energy Agency – IEA) procjenjuje da je kroz Hormuški moreuz u 2025. prošlo nešto više od 112 milijardi kubnih metara tečnog prirodnog gasa, odnosno gotovo 20% globalne LNG trgovine, bez realnih alternativnih ruta za izvoz iz Katara i Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Rast vojnih izdataka i istovremeni pad finansiranja razvojnih i humanitarnih programa, mijenjaju strukturu međunarodne razvojne saradnje. Humanitarni apel Ujedinjenih nacija za 2026. godinu predviđa potrebe od 33,33 milijarde USD za podršku za 135 miliona ljudi, dok je, prema Službi za finansijsko praćenje Kancelarije Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA Financial Tracking Service), evidentirano 7,44 milijarde USD, odnosno 22,3% pokrivenosti potreba. Ovaj jaz

potvrđuje da rast bezbjednosnih troškova i smanjenje međunarodne pomoći direktno ograničavaju kapacitet međunarodne zajednice da odgovori na humanitarne i razvojne krize.

Sajber kriminal predstavlja dodatni sistemski ekonomski rizik. Prema procjenama organizacije Cybersecurity Ventures, globalni troškovi sajber kriminala projektovani su na 10,5 triliona USD godišnje do 2025. godine, što digitalnu ekonomiju pozicionira kao prostor značajnih finansijskih, infrastrukturnih i reputacionih rizika. Ovi troškovi uključuju gubitke od krađe podataka, prekide poslovanja, ucjene, povredu intelektualne svojine, troškove oporavka i dugoročne posljedice po povjerenje u digitalne sisteme.

Ekonomska izloženost Crne Gore dodatno naglašava značaj vanjske politike kao instrumenta ekonomske otpornosti. Prema podacima Uprave za statistiku Crne Gore, BDP Crne Gore u 2024. iznosio je 7,645 milijardi eura, uz realan rast od 3,2%. Ukupna robna razmjena s inostranstvom iznosila je 4,69 milijardi eura, pri čemu je izvoz roba iznosio svega 615,0 miliona eura, a uvoz 4,077 milijardi eura: dakle, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je svega 15,1%. U strukturi robnog izvoza, mineralna goriva, maziva i srodni proizvodi iznosili su 154,4 miliona eura, odnosno oko 25,1% ukupnog robnog izvoza, dok je električna energija iznosila 114,7 miliona eura, odnosno oko 18,6% ukupnog robnog izvoza. Istovremeno, uvoz mineralnih goriva iznosio je 425,6 miliona eura, od čega su naftni derivati činili 325,9 miliona eura, što pokazuje da je energija istovremeno izvozna prilika i uvozna ranjivost Crne Gore.

Turizam predstavlja dodatni indikator ekonomske izloženosti i vanjskopolitičkog značaja međunarodnih tokova. Ova privredna grana doprinosi sa oko 30% godišnjeg BDP-a, što ga čini jednim od ključnih stubova ekonomije i izvoznih usluga.

Prema podacima Centralne banke Crne Gore, ukupan priliv stranih direktnih investicija u 2024. iznosio je oko 889,8 miliona eura, dok je neto priliv iznosio 489,94 miliona eura. Istovremeno, podaci ukazuju na to da je više od polovine stranih direktnih investicija u 2024. bilo usmjereno u nekretnine, što potvrđuje potrebu za većim udjelom investicija u proizvodne, izvozne, tehnološke i zelene, odnosno razvojne sektore.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu posebno je važno da ekonomska diplomatija bude usmjerena na smanjenje izloženosti eksternim udarima, jačanje energetske otpornosti, privlačenje kredibilnih investicija i snažnije povezivanje s jedinstvenim evropskim tržištem. Visoka uvozna zavisnost, niska pokrivenost uvoza izvozom, značajan udio energije u robnom izvozu i velika zavisnost od turizma pokazuju da diplomatsko-ekonomski prioriteti treba da uključuju diversifikaciju tržišta, razvoj cjelogodišnjeg i održivog turizma, bolju avio i saobraćajnu povezanost, jačanje izvozne baze i razvoj energetske projekata koji Crnu Goru mogu pozicionirati kao pouzdanog partnera u regionalnoj energetske tranziciji.

S – Socijalni kontekst

Savremeni socijalni trendovi dominantno su određeni migracijama, demografskim promjenama i posljedicama dugotrajnih konflikata. Prema podacima Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR), globalni broj prisilno raseljenih lica bio je preko 122 miliona početkom 2025. godine, dok je na kraju juna 2025. godine 117,3 miliona ljudi ostalo prisilno raseljeno zbog progona, konflikata, nasilja i kršenja ljudskih prava. Time se prisilno raseljavanje zadržava na istorijski visokim nivoima, uprkos pojedinim pozitivnim slučajevima povratka (Sirija) i metodološkim korekcijama podataka. Prema podacima

Centra za monitoring unutrašnjeg raseljavanja (Internal Displacement Monitoring Centre – IDMC), konflikti su izazvali rekordnih 32,3 miliona novih internih raseljavanja u 2025. godini, dok je ukupno 82,2 miliona ljudi živjelo u unutrašnjem raseljenju na kraju godine. Ovi podaci potvrđuju da savremeni konflikti dominantno proizvode civilne migracije, uzrokuju dugotrajne humanitarne potrebe i predstavljaju snažan pritisak na socijalne kapacitete država prijema i država tranzita.

Evropska unija se istovremeno suočava s demografskim starenjem. Prema Evropskom statističkom zavodu (Eurostat), medijalna starost stanovništva EU dostigla je 44,9 godina u 2025. godini, što stvara strukturne izazove za tržište rada, penzione sisteme, zdravstvene politike i fiskalnu održivost. Ovi procesi, u kombinaciji s migracionim pritiscima započetim građanskim ratom u Siriji, dodatno opterećenim ruskom agresijom na Ukrajinu i kontinuirano uslovljenim konfliktima u Africi, doprinose političkoj polarizaciji i jačanju populističkih i ekstremnih političkih aktera u pojedinim državama članicama EU.

Crna Gora se suočava sa sopstvenim demografskim izazovima. Prema Popisu iz 2023. godine, Crna Gora ima 623.633 stanovnika, prosječnu starost od 39,73 godine, dok stanovništvo starosti od 15 do 64 godine čini 65,13% ukupne populacije, a ono od 65 i više godina 16,84%. Istovremeno, prema podacima Svjetske banke, lične doznake iz inostranstva činile su 10,6% BDP-a Crne Gore u 2024. godini, što potvrđuje da dijaspora ima značajnu ekonomsku i društvenu ulogu.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu migracioni i demografski trendovi imaće sve veći značaj. Kao država na tranzitnoj migracionoj ruti prema Evropskoj uniji (koja je u prethodnom periodu zahvaljujući regionalnoj saradnji, jačanju kapaciteta i prisustvu Fronteksa postala manje atraktivna za migrante), Crna Gora mora jačati kapacitete za upravljanje granicama, migracijama i azilnim sistemom, uz očuvanje humanitarnog pristupa i usklađivanje s evropskim standardima. Posebno treba imati u vidu da će Crna Gora članstvom u EU postati spoljna granica Unije, pa samim tim mora očekivati značajnije pokušaje ilegalne migracije. Istovremeno, emigracija radno sposobnog stanovništva, potreba za kvalifikovanim radnom snagom i značaj dijaspore zahtijevaju aktivniju povezanost vanjske politike, ekonomije, obrazovanja i politike prema iseljeništvu. Diplomatska mreža treba da ima važniju ulogu u povezivanju s dijasporom, u privlačenju znanja i kapitala, u promociji legalnih mobilnosti i jačanju društvene kohezije.

Jačanje populističkih i ekstremnih narativa u Evropi može se reflektovati i na Zapadni Balkan kroz dezinformacije i identitetske podjele, zbog čega očuvanje institucionalnog povjerenja i društvene stabilnosti ostaje važan vanjskopolitički i unutrašnji interes Crne Gore.

T – Tehnološki kontekst

Tehnologija postaje ključni instrument savremene geopolitike, pri čemu se ratovanje i bezbjednosni rizici sve više prenose u digitalni i informacioni domen. Savremene konflikte karakteriše široka upotreba dronova, sajber operacija, satelitskog nadzora, vještačke inteligencije i informacionih kampanja, uključujući strano manipulisanje informacijama i miješanje u informacione procese (Foreign Information Manipulation and Interference – FIMI), koje utiču na političku situaciju, javno mnjenje i stabilnost demokratskih institucija.

Ransomver (ransomware) i napadi na kritičnu infrastrukturu bilježe snažan rast. Prema podacima NCC Grupe, globalni napadi ove vrste porasli su za 50% u 2025. godini, koja je označena kao rekordna godina za tu vrstu prijetnje, dok je industrijski sektor bio meta 28% napada. Prema

drugim relevantnim podacima (Forescout Technologies i Vedere Labs), napadi koji koriste protokole operativne tehnologije porasli su za 84% u 2025. godini, što posebno ugrožava energetiku, transport, zdravstvo, proizvodnju, finansijski sektor i javnu administraciju. Izvještaji Fortinet FortiGuard Labs ukazuju na to da automatizacija, vještačka inteligencija i industrijalizacija sajber kriminala smanjuju vrijeme od identifikacije do eksploatacije ranjivosti sa dana na sate, što značajno povećava rizik za državne sisteme i kritičnu infrastrukturu.

Crna Gora je 2022. godine bila meta velikog sajber napada koji je pogodio državnu informacionu infrastrukturu. Ovaj događaj predstavlja ključni referentni slučaj za razvoj nacionalne sajber politike i indikator je prijatnji s kojima se Crna Gora suočava u digitalnom prostoru.

Istovremeno, vještačka inteligencija ima potencijal da generiše značajan globalni ekonomski rast. Prema Mekinsi globalnom institutu (McKinsey Global Institute), primjena vještačke inteligencije može doprinijeti globalnoj ekonomiji do 13 triliona dolara do 2030. godine, ali istovremeno može produbiti asimetrije moći i povećati rizike u domenu bezbjednosti, informacionog ratovanja, nadzora, automatizacije konflikata i manipulacije javnim prostorom.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu tehnološka dimenzija postaje sastavni dio nacionalne bezbjednosti, međunarodne saradnje i zaštite demokratskih procesa. Crna Gora treba da jača sajber diplomatiju, strateške komunikacije, kapacitete za suzbijanje FIMI kampanja, zaštitu kritične infrastrukture i saradnju sa NATO i EU partnerima u oblasti sajber otpornosti. Istovremeno, digitalizacija službe vanjskih poslova, sigurnija razmjena podataka, obuka diplomatskog kadra za tehnološke i hibridne izazove i usklađivanje s evropskim regulatornim standardima treba da budu važni elementi modernizacije vanjskopolitičkog djelovanja. Razvoj digitalne ekonomije i primjena vještačke inteligencije predstavljaju priliku za modernizaciju javne uprave, jačanje konkurentnosti i privlačenje investicija, ali zahtijevaju jasan regulatorni i bezbjednosni okvir.

L – Pravni kontekst

Međunarodni pravni poredak karakteriše slabljenje univerzalne primjene normi i rast selektivne implementacije međunarodnog prava. Funkcionisanje Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija dodatno je ograničeno političkim blokadama i vetom, što utiče na smanjenje efikasnosti sistema kolektivne bezbjednosti i povećava potrebu za uključivanjem Generalne skupštine Ujedinjenih nacija u razmatranje najvažnijih međunarodnih kriza. Ovaj proces ne dovodi do nestanka multilateralizma, ali ga čini sporijim, fragmentisanim i zavisnijim od političke volje velikih sila.

Istovremeno, rast unilateralnih sankcija, paralelnih regulatornih režima i različitih modela međunarodnog pravnog tumačenja doprinosi fragmentaciji međunarodnog pravnog sistema i slabljenju njegove predvidljivosti. U praksi se povećava jaz između normativnog okvira i njegove implementacije, posebno u oblasti zaštite ljudskih prava, teritorijalnog integriteta država i međunarodnog humanitarnog prava.

Kršenje međunarodnog humanitarnog prava u savremenim konfliktima dodatno slabi kredibilitet globalnog pravnog poretka, naročito u kontekstu zaštite civila u Ukrajini, Gazi, Sudanu i drugim kriznim zonama, prema podacima Kancelarije visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights – OHCHR) i Kancelarije Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA). Zabrinjavajući je i trend koji se uspostavlja

u transakcijama između velikih sila na međunarodnom planu – umjesto vrijednosti, danas ključni motiv za uspostavljanje saradnje u određenom pitanju predstavlja podudarni interes.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu očuvanje međunarodnog pravnog poretka predstavlja jedan od ključnih državnih interesa. Kao država koja svoju bezbjednost, međunarodni položaj i vanjskopolitičku orijentaciju dominantno zasniva na zaštiti međunarodnog prava i vrijednosti multilateralizma, Crna Gora treba da nastavi s potpunim usklađivanjem vanjske politike sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, podrškom principima Povelje Ujedinjenih nacija, međunarodnom humanitarnom pravu i mehanizmima odgovornosti za teška kršenja međunarodnog prava. Takav pristup povećava međunarodni kredibilitet Crne Gore, jača njenu poziciju (buduće) članice EU i potvrđuje da države ograničenih kapaciteta najviše štite svoje interese kroz poštovanje pravila, snaženje institucija i odbranu zajedničkih vrijednosti.

E – Ekološki kontekst

Klimatske promjene predstavljaju jedan od najznačajnijih strukturnih faktora savremenog međunarodnog sistema. Prema Službi Evropske unije za klimatske promjene Kopernikus (Copernicus Climate Change Service), 2024. godina bila je najtoplija godina u istoriji mjerenja i prva kalendarska godina u kojoj je prosječna globalna temperatura prešla 1,5 °C iznad preindustrijskog nivoa, odnosno dostigla oko 1,6 °C iznad tog nivoa. Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (United Nations Environment Programme – UNEP) upozorava da postojeće klimatske politike i obaveze nijesu dovoljne za zadržavanje globalnog zagrijavanja u okviru ciljeva Pariskog sporazuma i da će ograničavanje prekoračenja od 1,5 °C zahtijevati brže i dublje smanjenje emisija.

Ekološka degradacija ima direktne bezbjednosne, zdravstvene i socijalne posljedice. Prema Izvještaju o stanju Planete organizacije WWF (WWF Living Planet Report), praćene populacije divljih vrsta smanjene su u prosjeku za 73% u periodu 1970–2020, dok Svjetska zdravstvena organizacija (World Health Organization – WHO) procjenjuje da zagađenje vazduha uzrokuje oko sedam miliona smrtnih slučajeva godišnje. Ovi trendovi generišu klimatske migracije, povećanu konkurenciju za resurse, pritiske na sisteme hrane i vode i dodatnu nestabilnost u osjetljivim regionima, što ima direktan uticaj na evropsku i globalnu bezbjednost.

Za Crnu Goru, kao mediteransku i turistički orijentisanu državu, klimatske promjene predstavljaju dugoročan bezbjednosni, ekonomski i razvojni izazov. Porast temperatura, suše, požari, ekstremne vremenske nepogode i rizici po obalnu infrastrukturu, imaju značajne posljedice po turizam, energetiku, poljoprivredu i ukupnu ekonomsku stabilnost države. Imajući u vidu da turizam doprinosi oko 30% BDP-a i da strani turisti ostvaruju dominantan dio noćenja, klimatski rizici imaju i direktnu vanjskopolitičku dimenziju: utiču na imidž destinacije, održivost obalnog prostora i sposobnost države da se pozicionira kao zelena, sigurna i bezbjedna destinacija.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu zelena tranzicija, energetska održivost, zaštita Jadrana, regionalna saradnja u odgovoru na požare, poplave i suše, kao i aktivno učešće u evropskim i međunarodnim klimatskim inicijativama, treba da budu važan dio međunarodnog pozicioniranja države. Klimatska diplomatija treba da poveže ekološku državu, turizam, energetska tranziciju, regionalnu saradnju i pristup zelenom finansiranju, kako bi se vanjska politika koristila kao instrument dugoročne otpornosti i održivog razvoja.

Savremeno međunarodno okruženje karakteriše istovremeno djelovanje više međusobno povezanih političkih, bezbjednosnih, ekonomskih, socijalnih, tehnoloških, pravnih i ekoloških izazova. Rast broja oružanih sukoba, intenziviranje geopolitičkog rivalstva, slabljenje multilateralnog sistema, militarizacija međunarodnih odnosa, energetska i ekonomska fragmentacija, migracioni pritisci, sajber i hibridne prijetnje, pravna nepredvidljivost i klimatske promjene ukazuju na prelazak iz perioda pojedinačnih kriza u fazu dugoročne i strukturne globalne nestabilnosti.

Za vanjsku politiku Crne Gore u narednom periodu ovakvo okruženje potvrđuje potrebu da država nastavi jačati otpornost institucija, ubrzavati evropsku integraciju, kredibilno djelovati u okviru NATO, razvijati aktivnu regionalnu saradnju, koristiti instrumente ekonomske diplomatije, afirmisati međunarodno pravo i multilateralizam, razvijati sajber i digitalnu otpornost i uključivati klimatsku i zelenu dimenziju u međunarodno pozicioniranje. Stoga, PESTLE analiza predstavlja okvir za razumijevanje zašto vanjska politika Crne Gore mora biti proaktivna, koordinisana, podatkovno utemeljena i usmjerena ka zaštiti interesa države u sve složenijem međunarodnom okruženju.

Izvori

1. Uppsala Conflict Data Program – UCDP
(Upsala program podataka o sukobima)
Izvor: UCDP: Sharp increase in conflicts and wars, Uppsala University, 2025.
Link: <https://www.uu.se/en/news/2025/2025-06-11-ucdp-sharp-increase-in-conflicts-and-wars>
2. Peace Research Institute Oslo – PRIO / Uppsala Conflict Data Program – UCDP
(Institut za istraživanje mira iz Osla / Upsala program podataka o sukobima)
Izvor: Conflict Trends: A Global Overview, 1946–2024, PRIO Paper, 2025.
Link: <https://www.prio.org/publications/14453>
3. Armed Conflict Location & Event Data Project – ACLED
(Projekat prikupljanja podataka o lokacijama i događajima oružanih sukoba)
Izvor: Conflict Index i Conflict Watchlist 2026.
Link: <https://acleddata.com/series/acled-conflict-index>
Link: <https://acleddata.com/series/conflict-watchlist-2026>
4. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights – OHCHR
(Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava)
Izvor: Protection of Civilians in Armed Conflict – Ukraine.
Link: <https://ukraine.ohchr.org/en/reports/protection-of-civilians>
5. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA oPt
(Kancelarija Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova za okupiranu palestinsku teritoriju)
Izvor: Humanitarian Situation Update i podaci o humanitarnoj situaciji u Gazi.
Link: <https://www.ochaopt.org/>
6. Stockholm International Peace Research Institute – SIPRI
(Međunarodni institut za istraživanje mira iz Stokholma)
Izvor: Global military spending rise continues as European and Asian expenditures surge, 2026.
Link: <https://www.sipri.org/media/press-release/2026/global-military-spending-rise-continues-european-and-asian-expenditures-surge>

7. Security Council Report
(Izveštaji o radu Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija)
Izvor: analize o upotrebi veta i blokadama u Savjetu bezbjednosti UN.
Link: <https://www.securitycouncilreport.org/>
8. Center for Strategic and International Studies – CSIS, Missile Threat Project
(Centar za strateške i međunarodne studije – projekat „Missile Threat”)
Izvor: Missiles of Iran.
Link: <https://missilethreat.csis.org/country/iran/>
9. Council on Foreign Relations – CFR
Izvor: Iran’s Regional Armed Network.
Link: <https://www.cfr.org/article/irans-regional-armed-network>
10. Freedom House
Izvor: Freedom in the World 2025.
Link: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2025/uphill-battle-safeguard-rights>
11. Economist Intelligence Unit – EIU
(Analitička jedinica časopisa The Economist)
Izvor: Democracy Index 2024.
Link: <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2024/>
12. United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD
(Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj)
Izvor: Maritime Trade Under Pressure: Growth Set to Stall in 2025.
Link: <https://unctad.org/news/maritime-trade-under-pressure-growth-set-stall-2025>
13. United States Energy Information Administration – U.S. EIA
(Američka administracija za energetske informacije)
Izvor: The Strait of Hormuz is the world’s most important oil transit chokepoint.
Link: <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=65504>
14. International Energy Agency – IEA
(Međunarodna agencija za energetiku)
Izvor: analize o trgovini tečnim prirodnim gasom i energetske sigurnosti.
Link: <https://www.iea.org/>
15. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA
(Kancelarija Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova)
Izvor: Global Humanitarian Overview 2026.
Link: <https://humanitarianaction.info/document/global-humanitarian-overview-2026>
16. OCHA Financial Tracking Service – FTS
(Služba za finansijsko praćenje humanitarne pomoći)
Izvor: Appeals and response plans 2026.
Link: <https://fts.unocha.org/appeals/overview/2026>
17. Cybersecurity Ventures (Istraživačka organizacija za sajber ekonomiju)
Izvor: Cybercrime Report.
Link: <https://cybersecurityventures.com/hackerpocalypse-cybercrime-report-2016/>
18. United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR
(Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice)

Izvor: Global Trends Report 2024.

Link: <https://www.unhcr.org/global-trends-report-2024>

19. United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR
(Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice)

Izvor: Mid-Year Trends 2025.

Link: <https://www.unhcr.org/mid-year-trends>

20. Internal Displacement Monitoring Centre – IDMC
(Centar za monitoring unutrašnjeg raseljavanja)

Izvor: Global Report on Internal Displacement 2026.

Link: <https://www.internal-displacement.org/>

21. Eurostat

Izvor: Population structure and ageing.

Link: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

22. NCC Group

(NCC grupa – kompanija za sajber bezbjednost i obavještajne analize prijetnji)

Izvor: Annual Cyber Threat Intelligence Report 2025.

Link: <https://www.nccgroup.com/newsroom/ncc-group-annual-cyber-threat-intelligence-2025/>

23. Forescout Technologies

(Kompanija za sajber bezbjednost operativnih i industrijskih sistema)

Izvor: izvještaji o napadima na operativnu tehnologiju i industrijske sisteme.

Link: <https://www.forescout.com/>

24. Fortinet FortiGuard Labs

Izvor: Global Threat Landscape Report.

Link: <https://www.fortinet.com/resources/reports/threat-landscape-report>

25. McKinsey Global Institute – MGI

Izvor: Notes from the AI frontier: Modeling the impact of AI on the world economy.

Link: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/artificial-intelligence/notes-from-the-ai-frontier-modeling-the-impact-of-ai-on-the-world-economy>

26. Security Council Report

Izvor: Izvještaji o radu Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija)

Link: <https://www.securitycouncilreport.org/>

27. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights – OHCHR

Izvor: izvještaji o zaštiti civila i kršenjima ljudskih prava u konfliktima.

Korišćeno za: pravni i humanitarni kontekst rata u Ukrajini i zaštite civila.

Link: <https://www.ohchr.org/>

28. Copernicus Climate Change Service – C3S

(Služba Evropske unije za klimatske promjene Kopernikus)

Izvor: Copernicus: 2024 is the first year to exceed 1.5°C above pre-industrial level.

Link: <https://climate.copernicus.eu/copernicus-2024-first-year-exceed-15degc-above-pre-industrial-level>

29. United Nations Environment Programme – UNEP

(Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu)

Izvor podatka: Emissions Gap Report 2025.

Link: <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2025>

30. World Wide Fund for Nature – WWF

(Svjetski fond za prirodu)

Izvor: Living Planet Report 2024.

Link: <https://livingplanet.panda.org/>

31. World Health Organization – WHO

(Svjetska zdravstvena organizacija)

Izvor: Air pollution.

Link: <https://www.who.int/health-topics/air-pollution>

32. Uprava za statistiku Crne Gore – Monstat

Izvori: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine; Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2024. godinu; Spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore, januar – decembar 2024. godine; Dolasci i noćenja turista, ukupno, 2024. godina.

33. Ministarstvo finansija Crne Gore

Izvor podatka: Program ekonomskih reformi Crne Gore 2025–2027.

34. Ministarstvo finansija Crne Gore

Izvor podatka: Srednjoročna strategija upravljanja dugom 2025–2027.

35. Svjetska banka

Izvor podatka: World Bank Data – Montenegro.

PREDLOG AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE VANJSKE POLITIKE CRNE GORE ZA 2026. GODINU

Akcionim planom predviđene su aktivnosti na godišnjem nivou, kako bi se uspostavila potrebna dinamika od značaja za adekvatno funkcionisanje procesa strateškog planiranja. Sve planirane aktivnosti su predviđene budžetom nadležnih organa državne uprave za 2026. godinu, odnosno kretaće se u okvirima planiranog budžeta za 2026. godinu.

Dodatno, Fiskalna strategija Crne Gore 2024-2027, u okviru mjera u oblasti bilateralne i multilateralne saradnje, posvećuje pažnju jačanju mreže diplomatsko-konzularnih predstavništava, kroz otvaranje osam novih diplomatsko-konzularnih predstavništava, sa procijenjenim fiskalnim efektom realizacije ove mjere na nivou 0,49 mil. eura godišnje, odnosno 2,67 mil. eura u srednjem roku, a što je jedan od aspekata Strategije vanjske politike. Upravo, Strategija vanjske politike 2026–2029 poslužiće kao osnov za planiranje novih politika ili dodatno finansiranje postojećih, a koje bi trebalo obuhvatiti srednjoročnim budžetom, odnosno godišnjim budžetima od 2027. godine.

STRATEŠKI CILJ 1	CRNA GORA ČLANICA EVROPSKE UNIJE				
OPERATIVNI CILJ 1.1.	SPREMNOST ZA ČLANSTVO U EVROPSKOJ UNIJI				
Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Broj privremeno zatvorenih pregovaračkih poglavlja Izvor: Izvještaj Evropske komisije	12	33	-	-	-
Podrška javnog mnjenja u državama članicama EU Izvor: EuroBarometar	51%	≥51%	≥51%	≥51%	≥51%

Procenat država članica EU koje su ratifikovale Ugovor o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji Izvor: Odluke nacionalnih parlamenata država članica		-	-	≥ 50%	100%	100%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja I.1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
1.	Održavanje Međuvladinih konferencija sa EU	Broj održanih MVK	MVP, MEP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
2.	Učešće u pripremi Nacrta ugovora o pristupanju Crne Gore EU	Formirane radne grupe za učešće u pripremi Nacrta ugovora	MVP, MEP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
3.	Održavanje bilateralnih političkih konsultacija sa državama članicama EU	Broj održanih konsultacija	MVP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
4.	Održavanje susreta na visokom i najvišem nivou sa državama članicama EU	Broj održanih susreta na visokom i najvišem nivou	MVP, MEP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
5.	Učešće u radu relevantnih tijela i radnih grupa od značaja za ZVBP	Broj sastanaka na kojima je učešće uzeo predstavnik CG (bez prava glasa)	MVP, MEP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	

OPERATIVNI CILJ 1.2.		DOSLJEDNO SPROVOĐENJE POLITIKA EVROPSKE UNIJE				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Procenat usklađenosti sa ZVBP Izvor: Izvještaj Evropske komisije		100%	100%	100%	100%	100%
Procenat BND koji Crna Gora izdvaja za međunarodnu razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć Izvor: Izvještaj MVP		0.019%	0.019%	0.020%	0.020%	0.021%
Broj partnerskih država sa kojima je uspostavljena bilateralna saradnja u oblasti evropske integracije, na godišnjem nivou Izvor: Izvještaj MVP			≥1	≥3	≥3	≥4
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 1.2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
6.	<i>Usklađivanje sa odlukama EU u oblasti ZVBP</i>	<i>Političko pridruživanje svim odlukama EU u oblasti ZVBP</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
7.	<i>Donošenje odluka o uvođenju restriktivnih mjera EU u crnogorski pravni sistem</i>	<i>Broj donesenih odluka o uvođenju svih</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

		<i>restriktivnih mjera koje je EU donijela</i>			
8.	<i>Pripremanje Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Programa međunarodne razvojne saradnje i upućivanju humanitarne pomoći 2026-2028</i>	<i>Usvojen Izvještaj</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>
STRATEŠKI CILJ 2		CRNA GORA KREDIBILNA NATO ČLANICA, FAKTOR MIRA I STABILNOSTI			
OPERATIVNI CILJ 2.1.		JAČANJE OTPORNOSTI NA BEZBJEDNOSNE IZAZOVE			
Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Broj novih aktivnosti iniciranih u sklopu saradnje s međunarodnim tijelima i državama u suprostavljanju hibridnim i sajber prijetnjama, uključujući i dezinformacije, na godišnjem nivou Izvor: Godišnji izvještaji o radu MVP, MO, MUP, MEP, MJU		≥ 5	≥ 5	≥ 5	≥ 5

Stepen usklađenosti vizne politike sa viznom politikom EU Izvor: Izvještaj Evropske komisije		89%	100%	100%	100%	100%
Broj država Zapadnog Balkana pridruženih Centru za sajber kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C) Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		0	≥1	≥2	≥3	≥4
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 2.1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
9.	Organizovanje Regionalne konferencije u oblasti suprotstavljanja hibridnim prijetnjama na Zapadnom Balkanu	Organizovana konferencija	MVP, MO	III-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
10.	Organizovanje Radionice o sprječavanju stranog miješanja u izborni proces	Organizovana radionica	MVP	III-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
11.	Promovisanje aktivnosti Centra za sajber kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C)	Broj sastanaka	MVP, MO, MJU	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
12.	Izmjena Uredbe o viznom režimu	Usvojena Uredba	MVP	III-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	

13.	<i>Usaglašavanje sporazuma o redmisiji sa drugim državama, uključujući i države EU</i>	<i>Broj zaključenih sporazuma</i>	<i>MVP, MUP</i>	<i>III-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
OPERATIVNI CILJ 2.2.		DOPRINOS KOLEKTIVNOJ ODBRANI, MIRU I STABILNOSTI NA TEMELJIMA MEĐUNARODNOG PRAVA				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Visina izdvajanja za odbranu i modernizaciju Vojske Crne Gore Izvor: Godišnji izvještaj o radu MO		2,05%	2,2%	2,4%	2,6%	2,8%
Broj novih aktivnosti u sklopu bilateralne saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane, na godišnjem nivou Izvor: Godišnji izvještaji o radu MVP, MO, MUP		0	≥ 5	≥ 5	≥ 5	≥ 5
Broj međunarodnih mirovnih misija, operacija i aktivnosti u kojima učestvuje Crna Gora (ukupan broj žena učesnica) Izvor: Godišnji izvještaji o radu MO, MUP		10	≥ 10	≥ 10	≥ 10	≥ 10
		7	≥ 7	≥ 7	≥ 7	≥ 7

Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 2.2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
14.	<i>Predsjedavanje Crne Gore Sporazumu o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B Opšteg okvirnog Sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini</i>	<i>Realizacija aktivnosti u skladu sa usvojenim kalendarom predsjedavanja</i>	<i>MVP, MO</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
15.	<i>Učešće na sastancima, konferencijama i događajima u okviru regionalnih organizacija i inicijativa u oblasti bezbjednosti</i>	<i>Broj regionalnih organizacija i inicijativa u čijem je radu Crna Gora uzela učešće</i>	<i>MVP, MO, MUP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
16.	<i>Bilateralne konsultacije/sastanci o bezbjednosti i odbrani</i>	<i>Broj održanih konsultacija/sastanaka</i>	<i>MVP, MO, MUP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
STRATEŠKI CILJ 3		UNAPREĐENJE EKONOMSKE SARADNJE SA INOSTRANSTVOM NA TEMELJIMA VLADAVINE PRAVA I ODRŽIVOG RAZVOJA				
OPERATIVNI CILJ 3.1.		DOPRINOS POZICIONIRANJU CRNE GORE KAO KONKURENTNE INVESTICIONE DESTINACIJE U EVROPSKOM I GLOBALNOM EKONOMSKOM PROSTORU				
	Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029

Neto priliv direktnih stranih investicija Izvor: CBCG, Monstat		530,7 ¹ Polazna vrijednost	≥3% uvećanja u odnosu na 2025.	≥3% uvećanja u odnosu na 2026.	≥3% uvećanja u odnosu na 2027.	≥3% uvećanja u odnosu na 2028.
Rangiranje Crne Gore po Indeksu percepcije korupcije na globalnom nivou Izvor: <i>Transparency International</i>		65	60	55	45	40
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 3.1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
17.	<i>Održavanje sastanaka mješovitih ekonomskih komisija sa drugim državama</i>	<i>Broj održanih sastanaka</i>	<i>MER, MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
18.	<i>Organizovanje događaja u inostranstvu od značaja za promociju investicionih potencijala</i>	<i>Broj realizovanih događaja</i>	<i>MVP, MJR, MIA</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, drugi)</i>	
19.	<i>Organizovanje foruma za promociju investicionih potencijala na lokalnom nivou</i>	<i>Broj organizovanih foruma</i>	<i>MIA, MT, ZO, MVP, MJR</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

¹ Neto priliv direktnih stranih investicija iznosio je 530,7 miliona eura, što je za 8% više u odnosu na 2024. godinu

20.	<i>Organizacija prijema i drugih događaja u inostranstvu povodom obilježavanja 20 godina od obnove nezavisnosti</i>	<i>Broj organizovanih događaja</i>	<i>MVP, MIA, MJR</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, drugi)</i>	
21.	<i>Pripremanje (promotivnog) materijala od značaja za predstavljanje investicionih potencijala</i>	<i>Pripremljen materijal</i>	<i>MVP, MT, MIA, MJR</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, drugi)</i>	
OPERATIVNI CILJ 3.2.		DOPRINOS INTERNACIONALIZACIJI CRNOGORSKE EKONOMIJE I POZICIONIRANJE CRNE GORE KAO CJEOGODIŠNJE TURISTIČKE DESTINACIJE				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Procenat pokrivenosti uvoza izvozom Izvor: Monstat		13,1%	≥15%	≥17%	≥20%	≥25%
Procenat turista koji posjećuju Crnu Goru van ljetnje turističke sezone u odnosu na ukupan broj turista na godišnjem nivou Izvor: Montstat		10%	≥11%	≥13%	≥15%	≥17%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 3.2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	

22.	<i>Promocija Crne Gore kao poželjne cjelogodišnje turističke destinacije na sajmovima i drugim skupovima</i>	<i>Broj događaja na kojima je predstavljena Crna Gora</i>	<i>MT, MIA, MVP,ZO</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, NTO, drugi)</i>	
23.	<i>Promocija potencijala Crne Gore u oblasti istraživanja, razvoja, inovacija, osnivanje start up-ova i data centara</i>	<i>Broj događaja na kojima je predstavljena Crna Gora</i>	<i>MPNI, MIA, MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, NTP, UCG, drugi)</i>	
24.	<i>Učešće na međunarodnim događajima od značaja za promociju proizvoda i usluga iz Crne Gore</i>	<i>Broj događaja na kojima je predstavljena Crna Gora</i>	<i>MVP, MIA</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (PKCG, drugi)</i>	
OPERATIVNI CILJ 3.3.		JAČANJE PARTNERSTVA SA DIJASPOROM-ISELJENICIMA KROZ PRENOS ZNANJA, ISKUSTVA I KAPITALA				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
<i>Napomena: Indikatori za realizaciju ovog cilja prate se kroz Strategiju saradnje sa dijasporom-iseljenicima</i>						
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 3.3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
25.	<i>Realizacija javnog konkursa za sufinansiranje projekta u</i>	<i>Broj realizovanih projekta</i>	<i>MDI</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

	<i>oblasti saradnje sa dijasporom-iseljenicima</i>					
26.	<i>Uspostavljanje odgovarajuće strukture i programa za pružanje podrške predstavnicima dijaspore-iseljenika koji žele da se vrate u Crnu Goru</i>	<i>Broj uspostavljenih programa</i>	<i>MDI, MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
27.	<i>Jačanje partnerstva sa dijasporom kroz B2B susrete i investicione mreže</i>	<i>Broj organizovanih susreta</i>	<i>MVP, MDI</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
28.	<i>Unaprijeđenje konzularnih usluga za dijasporu-iseljenike (online zakazivanje, e usluge)</i>	<i>Broj unaprijeđenih usluga</i>	<i>MVP, MDI</i>	<i>I-IV kvartal</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
STRATEŠKI CILJ 4		JAČANJE MEĐUNARODNOG UGLEDA CRNE GORE NA TEMELJIMA SLOBODE, DEMOKRATIJE, VLADAVINE PRAVA I LJUDSKIH PRAVA I RODNE RAVNOPRAVNOSTI				
OPERATIVNI CILJ 4.1.		ZALAGANJE ZA POŠTOVANJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA, RODNU RAVNOPRAVNOST I INKLUZIJU				
	Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029

Rangiranje Crne Gore po Indeksu rodne ravnopravnosti Izvor: Monstat		59,3		63,6		68,6
Rangiranje Crne Gore po Indeksu ILGA Izvor: ILGA		49,28 %	52 %	55 %	58%	60 %
Rangiranje Crne Gore po Indeksu prava djeteta Izvor: <i>Kids Rights Europe</i>		Klaster 2	Klaster 1	Klaster 1	Klaster 1	Klaster 1
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 4.1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
29.	<i>Predsjedavanje Crne Gore Komitetu ministara Savjeta Evrope</i>	<i>Realizacija događaja u skladu sa usvojenim kalendarom događaja</i>	<i>MVP, MP, MKM, MPNI, MLJMP</i>	<i>II-IV</i>	<i>Redovna sredstva / Sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
30.	<i>Organizovanje konferencije o rodnoj dimenziji vanjske politike i borbi protiv rodno zasnovanog nasilja – obilježavanje UN Dana žena u diplomatiji 24. juna</i>	<i>Održana konferencija</i>	<i>MVP</i>	<i>I-II</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (CEI, UNDP, drugi)</i>	
31.	<i>Organizovanje događaja na marginama zasjedanja UN organa/tijela/agencija u cilju</i>	<i>Broj održanih događaja</i>	<i>MVP, MLJMP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

	<i>zalaganja za poštovanje ljudskih prava i jačanje uloge Crne Gore</i>					
32.	<i>Uspostavljanje partnerstava i učešće u radu tijela i na međunarodnim događajima u oblasti rodne ravnopravnosti</i>	<i>Broj sastanaka na kojima Crna Gora uzela učešće</i>	<i>MVP, MLJMP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
33.	<i>Organizacija Omladinskog foruma i obilježavanje desete godišnjice od uspostavljanja RYCO</i>	<i>Organizovan forum</i>	<i>MSM, MVP</i>	<i>I-II</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (RYCO, EK, drugi)</i>	
34.	<i>Uvećanje dobrovoljnih kontribucija za međunarodne organizacije u fokusu čijeg rada su rodna ravnopravnost, inkuzija, prava djeteta ili prava drugih ranjivih kategorija</i>	<i>Uplaćene uvećane kontribucije za najmanje dvije međunarodne organizacije</i>	<i>MVP, MLJMP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
OPERATIVNI CILJ 4.2.		ZALAGANJE ZA ZELENE POLITIKE UTEMELJENE NA USTAVNOM ODREĐENJU CRNE GORE KAO EKOLOŠKE DRŽAVE				
	Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
	Rangiranje Crne Gore po SDG Indeksu Izvor: Izvještaj o održivom razvoju UN-a	55	54	52	48	44

Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 4.2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
35.	Organizovanje tematskog događaja na marginama GSUN 81 na temu koncepta ekološke države	Realizovan događaj	MVP, MERS	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
36.	Sprovođenje aktivnosti od značaja za Nacionalni utvrđeni doprinos za 2030. i 2035. u skladu sa Pariskim sporazumom	Ispunjeni ciljevi za 2026.	MERS	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
OPERATIVNI CILJ 4.3.		JAČANJE ODNOSA, UTICAJA I ULOGE CRNE GORE U REGIONU NA PRINCIPIMA DOBROSUSJEDSTVA, MEĐUSOBNOG UVAŽAVANJA I VIZIJE ZAJEDNIČKE BUDUĆNOSTI U EU				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Broj međunarodnih organizacija i regionalnih inicijativa kojima predsjedava Crna Gora Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		-	≥3	≥4	≥1	≥1

Broj predstavnika Crne Gore na čelnim pozicijama regionalnih i međunarodnih organizacija Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		≥2	≥2	≥2	≥2	≥3
Udio žena među kandidatima Crne Gore za čelne pozicije regionalnih i međunarodnih organizacija Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP			≥30%	≥30%	≥30%	≥30%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 4.3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
37.	<i>Predsjedavanje Berlinskom procesu</i>	<i>Realizacija aktivnosti u skladu sa usvojenim kalendarom predsjedavanja</i>	<i>MVP, MLJMP, MER, MERS, MEP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
38.	<i>Predsjedavanje Fondu za Zapadni Balkan</i>	<i>Realizacija aktivnosti u skladu sa usvojenim kalendarom predsjedavanja</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
39.	<i>Organizovanje globalnog foruma za mlade diplomate – buduće lidere u međunarodnim odnosima</i>	<i>Organizovan forum (Ljetnja škola za mlade diplomate)</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i> <i>Partneri (UNDP, drugi)</i>	

40.	<i>Učešće na sastancima, konferencijama i događajima u okviru regionalnih organizacija i inicijativa</i>	<i>Broj regionalnih organizacija i inicijativa u čijem je radu Crna Gora uzela učešće</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
OPERATIVNI CILJ 4.4		ZALAGANJE ZA MEĐUNARODNI POREDAK ZASNOVAN NA MEĐUNARODNOM PRAVU				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Iznos dobrovoljnih kontribucija ugovornim tijelima za sprovođenje međunarodnih konvencija i međunarodno-pravnim institucijama Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		-	Odrediti osnovu	+3% u odnosu na prethodnu godinu	+3% u odnosu na prethodnu godinu	+3% u odnosu na prethodnu godinu
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 4.4.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
41.	<i>Dobrovoljne kontribucije za Međunarodnu komisiju za nestala lica</i>	<i>Uplaćena sredstva</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
42.	<i>Dobrovoljne kontribucije za međunarodne pravosudne institucije i afirmaciju međunarodnog poretka</i>	<i>Uplaćena uvećana sredstva u odnosu na prethodnu godinu za najmanje dvije</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

	<i>zanosvanog na međunarodnom pravu</i>	<i>međunarodne institucije</i>				
STRATEŠKI CILJ 5		PROFESIONALNA SLUŽBA VANJSKIH POSLOVA KOJA ZASTUPA INTERESE CRNE GORE				
OPERATIVNI CILJ 5.1.		OPTIMIZACIJA SLUŽBE VANJSKIH POSLOVA				
	Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
	Broj diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu (ambasade, misije, generalni konzulati) Izvor: Budžet MVP	40	≥42	≥44	≥46	≥48
	Procenat popunjenih sistematizovanih radnih mjesta u službi vanjskih poslova koji je planiran godišnjim budžetom Izvor: Budžet MVP	36%	≥40%	≥50%	≥60%	≥70%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 5.1.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
43.	Otvaranje novih diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu	Broj novih DKP	MVP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	

	<i>(ambasade, misije, generalni konzulati)</i>					
44.	<i>Optimizacija mreže konzulata na čelu sa počasnim konzulima</i>	<i>Broj konzulata na čelu sa počasnim konzulima</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
45.	<i>Optimizacija mreže nerezidentnih ambasadora Crne Gore</i>	<i>Broj nerezidentnih ambasadora</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
46.	<i>Informacija o potrebi jačanja kapaciteta službe vanjskih poslova u kontekstu budućeg članstva u EU</i>	<i>Usvojena Informacija</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
47.	<i>Usvajanje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta MVP</i>	<i>Usvojen Pravilnik</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
48.	<i>Organizacija programa stručnog osposobljavanja pripravnika za diplomatsko-konzularne poslove</i>	<i>Broj pripravnika</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
OPERATIVNI CILJ 5.2.		KOMPETENTNA SLUŽBA VANJSKIH POSLOVA USMJERENA NA REZULTATE RADA				
	Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029

Procenat zaposlenih, u ukupnom broju zaposlenih, s najvišom ocjenom radnog učinka prema unaprijeđenom sistemu upravljanja radnim učinkom zasnovanom na rezultatima rada Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP				≤ 25% (≥50% žena)	≤ 25% (≥50% žena)	≤ 25% (≥50% žena)
Broj zaposlenih u službi vanjskih poslova koji je pohađao bar jedan program stručnog osposobljavanja ili usavršavanja ² Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		90 (57% žena)	≥90 (≥50% žena)	≥90 (≥50% žena)	≥95 (≥50% žena)	≥100 (≥50% žena)
Udio žena na pozicijama: - visokog rukovodnog kadra - šefova DKP-a Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		57% 43%	≥50% ≥50%	≥50% ≥50%	≥50% ≥50%	≥50% ≥50%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 5.2.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
49.	Unaprjeđenje sistema za upravljanje radnim učinkom	Usvojena podzakonska akta	MVP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	

²² Programi stručnog osposobljavanja i usavršavanja od značaja za vanjsku politiku i međunarodne odnose, sa posebnim akcentom na programe od značaja za članstvo u EU.

50.	<i>Integrisanje rodni aspekata u funkcionisanje diplomatske službe i podrška aktivnostima Mreže diplomatkinja Crne Gore</i>	<i>Izrađena programska mapa puta Broj aktivnosti Mreže diplomatkinja</i>	<i>MVP</i>	<i>II-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija Partneri (UNDP)</i>
51.	<i>Organizacija programa stručnog usavršavanja za zaposlene u službi vanjskih poslova (Diplomatska akademija)</i>	<i>Broj organizovanih programa/polaznika (žena)</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>
52.	<i>Organizacija programa stručnog usavršavanja za zaposlene u službi vanjskih poslova u saradnji drugim organima u Crnoj Gori i međunarodnim partnerima</i>	<i>Broj organizovanih programa/polaznika (žena)</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>
53.	<i>Organizacija stručnih ispita od značaja za rad u službi vanjskih poslova</i>	<i>Broj organizovanih ispita</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>
OPERATIVNI CILJ 5.3.		UNAPRIJEĐENA EFIKASNOST RADA KROZ STANDARDIZACIJU I DIGITALIZACIJU RADNIH PROCESA			
Indikator	Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029

Stepen implementacije sistema za elektronsku razmjenu dokumenata na nivou MVP i DKP Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		≥25%	≥30%	≥50%	≥70%	100%
Procenat elektronski evidentirane arhivske građe službe vanjskih poslova Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP			≥5%	≥15%	≥25%	≥35%
Broj digitalizovanih konzularnih usluga Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP				≥1	≥1	≥2
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 5.3.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
54.	Unaprjeđenje sistema za kripto komunikaciju i sistema za sajber bezbjednost	Broj DKP sa unaprijeđenim sistemom	MVP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	
55.	Digitalizacija arhivske građe službe vanjskih poslova	Procenat digitalizovane arhivske građe	MVP	I-IV	Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija	

56.	<i>Digitalizacija procesa izdavanja inicijalne vize za strane diplomate</i>	<i>Uspostavljen digitalni sistem za unos, obradu i izdavanje vize</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
57.	<i>Optimizacija broja lokacija na kojima je moguće podnijeti zahtjev za izdavanje crnogorske vize (osim ambasada i generalnih konzulata)</i>	<i>Konzulati Crne Gore na čelu sa počasnim konzulima</i> <i>Sporazum sa VFS</i> <i>Sporazumi sa drugim državama</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
OPERATIVNI CILJ 5.4.		JAČANJE VIDLJIVOSTI, TRANSPARENTNOSTI I POVJERENJA U RAD SLUŽBE VANJSKIH POSLOVA				
Indikator		Polazna vrijednost 2025	Prelazna vrijednost 2026	Prelazna vrijednost 2027	Prelazna vrijednost 2028	Ciljana vrijednost 2029
Broj digitalnih kanala koji se koriste u komunikaciji sa javnošću Izvor: Godišnji izvještaj o radu MVP		3	≥45	≥47	≥49	≥51
Rangiranje službe vanjskih poslova prema mišljenju javnog mnjenja Crne Gore Izvor: CEDEM		9	7	5	4	3

Rangiranje službe vanjskih poslova po regionalnom indeksu otvorenosti Izvor: CDT		48,49%	≥50%	≥55%	≥60%	≥65%
Br.	Aktivnost koja utiče na ostvarivanje Operativnog cilja 5.4.	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Početak/završetak realizacije	Potrebna sredstva / Izvor sredstava	
58.	<i>Uspostavljanje internet stranica za diplomatsko-konzularne predstavništva Crne Gore</i>	<i>Broj internet stranica za DKP</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	
59.	<i>Izrada sektorske analize u prioritetoj oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija</i>	<i>Opredijeljena sredstva za finansiranje projekata nevladinih organizacija u 2027.</i>	<i>MVP</i>	<i>I-IV</i>	<i>Redovna sredstva u budžetu nadležnih institucija</i>	

Lista skraćenica:

B2B – Poslovanje između preduzeća
 BND – Bruto nacionalni dohodak
 CBCG – Centralna banka Crne Gore
 CEDEM – Centar za demokratiju i ljudska prava
 DKP – Diplomatsko – konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu
 EU – Evropska unija
 GSUN – Generalna skupština Ujedinjenih nacija
 MDI – Ministarstvo dijaspore
 MEP – Ministarstvo evropskih poslova

MER – Ministarstvo ekonomskog razvoja
MERS – Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
MIA – Agencija za investicije Crne Gore
MJR – Ministarstvo javnih radova
MJU – Ministarstvo javne uprave
MKM – Ministarstva kulture i medija
MLJMP – Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava
MO – Ministarstvo odbrane
MONSTAT – Uprava za statistiku Crne Gore MONSTAT
MP – Ministarstvo pravde
MPNI – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
MT – Ministarstvo turizma
MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova
MVK – Međuvladina konferencije
MVP – Ministarstvo vanjskih poslova
RYCO – Regionalna kancelarija za saradnju mladih
SDG – Ciljevi održivog razvoja
UN – Ujedinjene nacije
VFS – Visa Facilitation Services
WB3C – Centar za sajber kapaciteta Zapadnog Balkana
ZO – Zajednica opština
ZVBP – Zajednička vanjska i bezbjednosna politika